
EX LIBRIS
OTAKAR DOBIÁŠ
CB

KABINETNÍ KNIHOVNA.

SVAZEK XLV.

JULIUS ZEYER:

Z LETOPISŮ LÁSKY.

ŘADA II.

V PRAZE.
KNIHTISKÁRNA F. ŠIMÁČEK NAKLADATELSTVO.
1889.

JULIUS ZEYER:

Z LETOPISŮ LÁSKY.

ŘADA II.

V PRAZE
KNIHTISKÁRNA F. ŠIMÁČEK NAKLADATELSTVO.
1889.

ZVĚST LÁSKY Z PROVENCE.

Otakarovi Mokrému.

O věrné lásce zpívat se mi chce,
jež jako zlatý pramen vytryskla,
jež vykvetla jak vesna ve srdcích
dvou dětí v slunném kraji Provence.
Nuž jako pramen, jednou vyprysknuv
ku světlu z hlubin země, nikdy víc
se věznit nedá, nutit v temno zpět,
a jako vesna, kterou žádný mrak
a žádný vichr nezaplaší již,
když z nedozírna skane na luhy,
tak ona láska, jednou povstalá,
svou něhou jako vesna spanilá,
svou silou slepá jako proudů val,
ve bojích všech se stala vítězem.
Ó, jest to stará, velmi stará zvěsť
o Nicolettě, krásné nade vše,
a Aucasinu, květu rytířstva,
zní ke mně staletími z Francie,
kde o ní zapěl v stáří trubadur,

o lásce rozjímaje, o časích,
kdy jemu též ta hvězda zářila,
jež nikdy nezapadá, slunce to.
jež ještě hřeje, když se o něm sní,
byť pro nás zašlo třeba za hory.
Tu dávnou píseň v době přesmutné
jsem vlastní duší, dojat, proséval,
a chmurou mou, jak světlo doubravou,
se sladkosť jihu chvěla těšivě,
a tak tu píseň nyní podávám,
jak z mého přemýšlení vyšla mi,
jak z mého cítění se probrala
co z mlhy ráno.

Ráno bylo též
před staletími, tenkrát na jaře,
když kvetoucími luhy Provence
man hraběte Garina z Beaucairu
se domů vracel z města u moře.
Již nebyl mlád pan Florus z Valdoru,
a Bohu tedy děkoval, když hrad
a město Beaucair s valy šedými
již konečně se před ním zjevily,
neb odpočinek slibovaly mu
po dlouhé cestě. Branou vysokou

jel s úsměvem a tichým náměstím
na druhý konec města, velký dům
kde jeho stál, příbytek bohatý
jak knížete, v ohromných zahradách.
Ač sotva slunce bylo vyšlo, přec
když zastavil se posléz před domem,
hned bylo živo uvnitř, rozlétla
se vrata okovaná, dubová,
tlum služebníků pána přivítal,
a dáma Blanka, věrná jeho choť,
se schodů pospíchala jemu vstříc,
na ústech úsměv, v očích ještě sen.

Dvě pážata teď koně držela
a čekala, že Florus seskočí,
ten ale hleděl vážně na ženu
a pravil jí: „Nesu vám krásný dar,
má dámo Blanko, dávno kýžený “
Plášť rozhalil, a v náručí mu, hle,
jak růže krásné dítě dřímalo
as šestileté, dívka spanilá.
„Vy dávno, paní moje, toužíte
po děcku v sirém domě, v mlčivém,“
dál pravil Florus. „V městě našel jsem
ten vzácný květ. Po moři, po modrém

loď připlula a saracenský lid,
jenž na ní plul, tu dívku prodal mi.
je kořistí od břehů afrických:
tam lupiči (zatrať je věčně Bůh)
ji uzmuli. Já pro vás koupil ji,
a biskup sám ji pokřtil ve chrámě
u Mikuláše svatého. Já chtěl
jí duši dříve spasit nežli vám
ji samu v náruč vložím. Biskup dal
jí jméno Nicoletta.“

Pravil tak
a dáma Blanka oči pozvedla
k jasnému nebi, Bohu děkujíc,
a tiše klonila se nad děckem,
jež v náruč vzala, tiskla polibek
mu na čelo a tak je zbudila.

Tu Nicoletta trpce plakala
a neznámým volala jazykem
po matce své, a marně nosili
jí hračky drahé, sladké lahůdky.
Dům celý sběhl se a každý chtěl
to plaché dítě těšit, marně však.
V tom vešel hrabě Garin z Beaucairu

se synkem svým. Byl vyjel na honbu
a zvěsť o dívce přilákala jej
v té ranní době proti zvyklosti
do domu Flora, mana věrného.
Syn Garinův, přesličný Aucasin,
když k plačícímu děcku přistoupil
se sokolem svým krotkým na ruce,
a když své jasné oči s úsměvem
na cizí dítě upřel, usmálo
se na něj též a sáhlo po ptáku,
a slzami jak hvězdy svítily
teď temné její oči . . . Z toho dne
ty děti k sobě lnuly věrně vždy,
a rostly spolu jako růže dvě
na keřích sousedních, až přišel čas,
kdy Aucasin ku dvoru krále šel
co páže, aby mravům rytířským
se přiučil. Tam strávil jinošství,
a vrátil se do slunné Provence
co mladý rek.

A přišel v pravý čas,
neb otec jeho, Garin z Beaucairu,
byl zapleten do bojů bez konce,
a hrozil mocný jeho nepřítel,

že země jeho všechny zabéře
i hrad a město jeho kvetoucí.
Tím nepřítelem Bougars z Valençu
byl ode dávna. Garin byl již stár
a sláb a sešlý, pozdní byl to květ
ten jediný, ten sličný jeho syn,
a všechnu naděj skládal otec v něj.

Syn naslouchal těm dlouhým výkladům
o křivdách spáchaných, o přípravách.
jež Bougars strojil ku své výpravě
pod bašty Beaucairské, a těšil se
na boj a na vítězství. Prohlížel
pak válečné na hradě zbrojení
a sešel do města; tam na baštách
se potkal s Florem, manem oddaným
a mocným nad jiné.

Ten v dům jej zval.
kde dáma Blanka zas jej vítala
svým mírným úsměvem a důstojným.

Den slunný byl a zářil plně v síň,
stín maleb okních padal jako dešť
všech drahokamů vzácných, východních,

na dlažbu stlanou ratolestmi z myrt,
a ptáků zpěv zněl sladce ze zahrad.
Tu malá ruka těžkou záslonu
u dveří pozvedla a do síně
zjev luzné dívky vkročil, blížila
se jinochovi.

Čarných očí svit
jak slunce jasný byl, a snivý tak
jak soumrak večerní, a vlasů noc
se modrala nad čelem sněhovým
jak temno letních nebes bez luny.
Klon hlavy její tak byl spanilý,
jak pohyb lilie když dýše van,
a krok byl lehký jako gazelly,
a hlas jak záchvěv stříbra zvonící,
když zašeptala: „Vítej v Beaucairu!“
a přistoupíc mu číši podala
na míse stříbrné.

Vstal Aucasin
a dvorně klonil se a pravil pak:
„Toť Nicoletta? Bože v nebesích,
tak krásná je jak v ráji andělé!“

A upřel zraky na ni planoucí,
a dívka hleděla mu do očí
až ruměnec ji polil, sklopila
pak zmateně svůj slunný, temný zor
a mlčela, však povzdech pozdvihl
jí ňadra mladistvá, jež pod rouchem
se dmula jak dva plné lotosy
před samým rozpučením . . . Mlčela,
a Aucasin též slov již nenašel,
a zmaten odešel, by na večer
se do zahrad zas vonných dostavil.

Pod kvetoucími stromy našel zas,
po čem byl toužil, dívku spanilou.
U nohou dámy Blanky seděla,
jež měkký předla len, a přesladkým
svým hlasem předčítala modlitbu,
jež psána byla v knize veliké
na pergamenu zlatem zdobeném
a okrášleném malbou bohatou.

Byl večer tichý, nebes temná žluť
se lila korunami kaštanů
jak glorie kol postav souladně,
a dáma Blanka v důstojnosti své

a Nicoletta, zářic nebesky
v té bělosti svých liliových rouch,
na mysl Aucasinu přivedly
v ráz vzpomínku na krásné sousoší,
jež ve Beaucairu stálo v kostele
a svatou Annu zobrazovalo,
a v útlém věku Pannu nejsvětší.

Když Nicoletta ale pozvedla
své vlahé oči, temné, plné snů
a neurčitých tužeb, Aucasin
na svatou zapomněl a zmocnila
se závrať jakás, posud neznámá,
a něha jeho mysli zmatené.

Pak v noci nespal, srdce tlouklo mu
a nemohl se rána dočkati,
by zase Nicolettu uviděl.

Tak po týden ji vídal den co den,
a pokaždé, když vešel, vítala
jej úsměvem tak sladce záhadným,
a vážná, plna vděku, pokorně
pak růži podala mu pokaždé
co hold, neb víno v číši stříbrné
na pokyn dámy Blanky.

Na večer,
když měsíc jednou svítil čarovně,
tu pod lipou ji potkal v zahradě
bez dámy Blanky. Za ruku ji jal
a šeptal, sotva strachem dýchaje:
„Ó Nicoletto, já tě miluji!“
A zmaten byl, a bled a rozčilen.

Však ona klidně na něj hleděla,
ni stopy překvapení nebylo
na její tváři, tiše pravila:
„Můj Aucasine, já to dávno vím!
Já miluji tě od prvního dne,
co oči moje potkaly tvůj zrak.
Ta láska se mnou rostla.“

Aucasin
však zvolal: „Dívko, ach ty nechápeš!
Ne jako bratr sestru miluje,
já tebe miluji! Jak ženu muž!“
A ona na to: „Nejsem sestrou tvou,
a lásku chápu, neboť cítím zde
v tom srdci ubohém, že bez tebe.
bych zemřela jak hvězda bez světla.“
A náhle oba vlastním slovům svým

se divili, mlčíce klonili
se k sobě, jejich rty se setkaly
jak kalichy dvou čistých lilií,
a pili duši jeden druhého
tak jedním dlouhým, snubným polibkem.

Pak druh na druha zase hleděli
a viděli se v světle novém, tak
že oběma se zdálo teprv teď,
že poznali se v pravé tvářnosti.
On zdál se jí jak květem krytý strom,
tak pevný a tak sladký zároveň,
a z jeho síly velká důvěra
se v duši její linula a klid.
Však ona zjevila se náhle mu
co bytosť z krajů cizích, nezemských,
cos kouzelného měla v pohledu,
plam plný velkých tajů háral v tmě
těch zraků působících závrať mu,
a zdála se mu bájný jako pták,
jenž každou chvíli zmizet by mu moh',
strach pojal jej, že v dál mu uletí.
A cítil nyvosť sladkou vnikati
do duše, do těla, ta zmámila
ho jako těžká vůně jasmínu,

a zdálo se mu, síly veškeré
že prchají mu.

Něm, jak bez duše
teď sedával u krbu s otcem svým
a neslyšel, co stařec povídal,
a neslyšel ty zprávy osudné
o bojích nešťastných, jež prohrával
Garin co den na hrabství hranicích.
Sen čarný zdál se že ho podmanil,
a posléz otec vzkřikl zoufale:
„Mé dítě, vidím, nemoc smrtelná
že vyrvat hrozí tě z mé náruče!
Co bolí tě, co duši trýzní tvou?“

Jak ze sna takto syn mu odvětil:
„Ty uhodl jsi, otče, choroba
mě jímá velká, těžká, hluboká.
Ta choroba jest láska šílená.
Já zemru, jestli brzy nepojmu
za ženu Nicolettu.“

Vzpřímil se
tu hrabě Garin, blesky šlehaly
mu z očí, hněvem chvěl se osykou:

„Ty nejsi synem mým, ne mužem jsi!
V tė chvíli, když se blíží nepřítel,
když čekám celou spásu z rukou tvých,
v tu chvíli odvahu máš broukati
o lásce své jak krotký holoubek?
Jdi! Chop se meče, v boj se uvrhni,
bych slabosť tvou ti mohl prominout.“

Však Aucasin mu prostě odtušil:
„Mru láskou, otče. Žíti nemohu
bez Nicoletty.“

Rozhorlil se víc
než dříve otec: „Hanba tobě buď!
ať Bůh mě tresce, jestli prominu
ti sketskou tvoji slabosť!“

Dobouřil
a syn mu na to klidně pravil tak:
„Ať Bůh mě tresce, jestli povolím!
Dřív nechci konat žádnou povinnosť,
dřív nechci vzpomenout, že rytířem
a synem tvým jsem, než mi přislíbíš,
že Nicolettu, družku přesladkou,
mi zasnoubíš co ženu, půjdu pak
a Bougars ať se chvěje v hradě svém.“

Zbleď hrabě Garin, prudce domlouval
pak jedinému svému dítěti:
„Jsi smyslů zbaven? Mluví horečka
z tvých pošetilých slov? Přec dobře víš,
že koupil Florus dítě neznámé
a z krve poślé lidí pohanských,
kdes u moře. Že vychoval ji tak
jak dceru svou, to chválit nutno snad,
a připouštím, že krása zdobí ji.
Jest dosti dobrá, aby Florus dal
ji kupci za ženu neb měšťanu
tam dole v městě . . . Ten ať ženu ctí
v ní spanilou, ať sobě za rovnou
ji třeba má . . . Však nikdy v tento hrad
vjezd slavit nebude svůj svatební!
Pro svého syna hledám nevěstu
bliž stupňů trůnu krále Francie,
ne v tůni saracenských kalužin!“

Jak bleskem dotknut zůstal Aucasin,
tma byla v očích jeho, vázl dech
mu v hrdle, rychle ale zmužil se,
hrd jako král ze svého křesla vstal,
a kliden pravil, pevně, s úsměvem:
„Co mluvíte o trůnech, otče můj?

Kde jest ten trůn, jenž jí by hoden byl?
Jest koruna, již nese na hlavě
král francouzský neb rovněž anglický,
neb žezlo svaté římských cesarů
a těch, již v Cařihradě panují,
dost sotva dobré, aby podnož se
pod krásné její nohy z něho skul.
Že ke mně ponížila luzný zor,
toť lásky div, toť více ceny má
než celá sláva hrabat z Beaucairu."

Tak pravil Aucasin a odešel,
a hrabě Garin něm, jak ohromen
u krbu zůstal sedět celou noc,
sám v pusté síni, hlavu kloně v dlaň.

Když ráno bylo, k Floru zavítal,
do domu jeho přikvačil jak bouř
a vrh' se v sedadlo, a věrný man
byl polekán a zvolal: „Hrabě můj,
zas přišla zlá, osudná novina?
Můj lid už připraven, jen povelte,
a půjdem' proti vrahům statně v boj."
A dáma Blanka přišla do síně,
a celá bledá, v slzách zvolala:

„Ó, zajisté že Florus povinnost
svou vykoná. Ať táhne v lítý boj,
já zatím zde se budu modliti,
by Bůh nás spasil, mír nám vrátil zas.“

Děl Garin chmurně: „Jiná vede věc
mě k vám, můj Flore. Budiž prokleta
ta dálná země, břeh ten africký,
jenž dcerku vaši vrhl v hrabství mé
co mornou zkázu!“

Florus oněměl,
tak překvapen byl, dáma Blanka však
se vztyčila a klidně pravila:
„Jste v domě mém, můj pane, hostem jste
a nemohu vás kárat ostře tak,
jak srdce moje velí v nevoli.
Čím ublížilo dítě ubohé
vám, pane, dítě, které miluji
jak vlastních očí světlo, duši svou?“

„Čím ublížila vaše dcerka mi?“
ptal Garin trpce se, „nuž, nevíte,
že z duše mé mi syna vyrvala?
Že čarodějka, lstivá, pohanská

jej kouzly zmámila, až sešílel?
Že v hrdém vzdoru trvá proti mně,
svých povinností že se odříká,
že za ženu ji žádá, chorobně
o ní jen blouzní? Budiž prokleta!“
Děl Florus: „Pane, jest to možné vše?“
A dáma Blanka, bledá, ztrnulá
se chytla za čelo a zvolala:
„Sen těžký, pane, v noci trápil vás!
Jest Nicoletta posud dítětem,
jak ptáče veselá, a lásky taj,
jak kouzla černá, jest jí neznámým.
Vy ranil jste mě lží svou hluboce.“

V tom zašelestil lehký, tichý krok
na dlažbě z mramoru, a u dveří
zjev Nicolettin luzný, vábný stál
ve stínu napolo, kol hlavy jen
jí slunce svit hrál v temnu kadeří,
z nichž modro plálo; bílá jako sníh
a s očima jak rosa jasnýma
se zdála víc než krásou pozemskou.
I hrabě Garin ztich', když spatřil ji,
a ona k dámě Blance přistoupla
a ruku líbajíc jí pravila:

„Co hrabě Garin děl, to není lež.
Syn jeho obdařil mne láskou svou.
Ó, dámo Blanko, vím, co láska jest.
Já Aucasina celou duší svou
jak Boha miluji, a na věky!
Tu lásku vyrvat nikdo nemůže
nám ze srdce, snad ani v nebi Bůh.
Snad jeho ženou nikdy nebudu,
to ale lásce mojí nevadí.
Mé tělo i má duše jeho jest.“

Tak pravíc, tiše vyšla ze síně
jak byla přišla; zdálo se
těm udiveným, již jí slouchali,
že skutečností nebyl její zjev.
Však hrabě Garin nejdřív promluvil:
„Vy slyšeli jste hrdý její vzdor?
Vy slyšeli jste, jak se přiznala?
Nuž, přisámbůh, jestliže nezmizí
do zítřka z města, že ji upálím
jak čarodějku zlou a rouhavou!“

Děl Florus na to: „Dobře, pane můj.
Jsem bez viny a dáma Blanka též.
Já Nicolettu odsud odvezu

a Aucasin ji více nespatří.
Den nešťastný jej vedl v tento dům.
Za hříchy naše Bůh nás tresce tak,
i vás i mne. Buď chválen v nebesích."

A dáma Blanka „Amen" šeptala
a zakryla si tvář a plakala,
a hrabě Garin s hlavou skloněnou
se vrátil tich a zasmušen v svůj hrad.

Ve hloubi zahrad zarostlý byl kout,
kam nikdo z domu Flora nechodil,
věž stará z mramoru se drolila
tam pomalu, a byla pokryta
od římsy k římse hnízdy ptačími,
a říkalo se, maurská princezna
že někdy vystavila ji, svou vlasť
když byla opustila s křesťanem,
jenž, nevěren, ji později opustil.
Před věky prý to bylo, zmírala
v té věži žalem lásky pomalu,
do posledka prý pevně doufajíc,
že milenec se vrátí přece k ní.
Řeč ptáků znala prý a sýlala
je v širý svět, by zpráv jí přinesli,

kde ten, jejž věrně milovala, dlel.
A ptáci, kteří dnes tam hnízdili,
to byli oněch dávných potomci,
a vzdechy lásky maurské princezny
se byly věky na ně dědily,
a šveholili je po dlouhý den
teď na keřích, kde růže bujely,
neb u fontánu drolícího se
též jako věž, jenž studní bolu slul,
tož proto, že své slzy princezna
do jeho vod byla vždy ronila.

Do věže té, již kryly cypřiše
tak vysoké a husté, temnou zdí
že zdály se, do věže maurické
veď Florus nyní v noci, tajemně
svou dceru přijatou a pravil jí:
„Já s tebou nemohu se rozloučit!
Zde tajně skryta vězněm zůstaneš
tak dlouho, neblahá, až Aucasin
na tebe zapomene. Otcův hněv
pak pomine, a volnou budeš zas.“

I dáma Blanka s ní se loučila,
a Nicoletta vešla; zavřely

pak za ní dvéře. Zvolna stoupala
po schodech vzhůru, v temnou nyní síň,
již byli připravili mezi dnem
co příbytek jí rukou pečlivou.
Tam vrhla se na měkký koberec
a plakala, tak v žalu volajíc:

„Až zapomene prý! Ó, Bože můj,
pak nikdy víc ať raděj nevyjdu
ze svého žaláře! Strasť vězení
pak pramenem mi bude rozkoše,
neb raděj smrť než jeho nevěra!“

A zůstala na tváři ležeti
až do rána, když zora zaplála
a ptáci zpívali. Jich sladký zpěv
ji osvěžil jak kvítko rosy chlad,
a zvedla hlavu, ohlížela se.

Síň byla cize krásná, klenuta
jak graciósní vása zvrácená
dnem vzhůru, prohlubeným souladně,
stěn mramorových hladkosť brunátná
se zdála jedním velkým zrcadlem
a nesla klenbu, krytou fajansí,

tou nejjemnější, tmavě azurnou,
na jejíž půdě hrdě slunili
se krásní pávi v plné nádheře
a nevídaných květin pestrá směs
tam jemnou malbou všude bujela,
a zlatě rytým písmem arabským
déšť sladkých veršů lil se zářící
do girland rostlin z modra pozadí.
Ze zahrad s ranní zorou růžovou
pach nejsladší teď vnikal v komnatu,
a Nicoletta k oknu stoupila
a hleděla přes temné cypřiše,
jež plny rosy byly třpytivé
a plny ptáků houpajících se
na jejich větvích, přes ně hleděla
do zahrad plných růží, lilijí,
a daleko přes město v širý kraj,
kde lesy stály, háje kývaly,
a bílé páry z luhu stoupaly,
a naděj v mladém srdci zbudila
se jí jak zázrakem, a usmála
se dívka sladce, pravíc sobě tak,
svůj jasný obličej o okna sloup
si podpírajíc: „Pravda, sira jsem
v tom okamžiku, Aucasine můj,

a vězněm, proto že tě miluji!
Však dobře vím, že nezapomeneš!
A jak ten pták z temného cypřiše
tam do vzduchu teď volně nese se
výš, ještě výš, jak by se napit chtěl
ze zřídla světla — tak já volnosť svou
zas nabudu a k tobě přilétnu,
ty moje slunce! Světlo z očí tvých
též pít pak bude zrak můj žíznivý,
až zaplaví jej slza radosti!"
Tak sama sebe dívka těšila
při svitu zory v staré ve věži.

Dnem druhým zvěsť se městem šířila,
že Florus zavez' dívku do dálí,
že zase prodal ji prý v otroctví,
a někteří docela tvrdili,
že hrabě Garin zabil nešťastnou.
Děl každý, co mu vnukla obraznosť,
a do hradu kdos přines' smyšlénku
tu neblahou, a zbledl Aucasin,
a větrem letěl k Floru do města.

Dům manův pust však byl, a Aucasin
si marně žádal krátkou rozmluvu

buď s dámou Blankou, která churava
do komnaty se uzavírala,
buď s Florem samým, ten prý nevrátil
se z města zpět, kam dívku zavezl.

Dva hrozné dni v té nejistotě byl,
až Flora zastih', k nohám padl mu
a zvolal divoce: „Vydej mi ji,
ji, kterou duše moje miluje,
neb proklet buď na věky do pekel!
Kdo dal ti právo rozloučiti nás?“

Děl na to Florus: „Ženou nebude
ti Nicoletta nikdy, otec tvůj
tak přísahal, a příliš vzácným jest
stkvost její čistoty, bych vydal jej
na pospas nezřízených chtíčů tvých!“

Bled vášní, těmi slovy podrážděn
vzkřik' v divém rozechvění Aucasin:
„Což já se po tom ptám, co otec chce?
Vře ve mně oheň! Prahnu zoufale
po luzném jejím těle, po duši,
ať kněz nás spojí, chce-li, nebo ne!“

„Smíš takto mluvit,“ Florus odtušil,
„což nebojíš se, že tě slyší Bůh,
že světlý ráj ti někdy odepře
pro rouhání tvé smělé, nesvaté?“

„Pít ze rtů jejich rozkoš, rájem jest,“
děl Aucasin, „a třeba padat chci
do plamů propasti, v tůň pekelnou,
jen ji když v loktech budu držeti!
Do pekel zdávna vše se ubírá,
co kouzlem na té zemi zářilo,
tam mocných zpěvů mistři, harfnéři,
již duše zlatým zvukem jímali,
a krásné paní, velcí rekové!
V nich ve všech háral nesmírný ten žár,
jenž hvězdy trhá k sobě, který dme
i chladné moře proti měsíci
a sladce zase růži spanilou
na keři rozsvěcuje, vonný plam,
a nyvě z hrdla tryská slavíků
žár lásky, kterou hříchem zovete!
Jdi sám si v ráj, kde bledý mučedník
a svadlý stařec v mrazném blahu mdlí!“

„Bůh odpusť vám to hříšné rouhání,“
děl na to Florus, v duši dojatý

tou slepou vášní. „Bůh vám odpusť vše.
Však Nicoletty luzný obličej
víc neuvidíte; já zavez' ji
do města při moři, a pluje již
v dál modrou. Nikdy víc se nevrátí.
Váš otec dívce hrozil hranicí,
je zachráněna. Zapomeňte ji.
Buď s vámi mír."

Odešel Aucasin,
měl v srdci smrť a slzy tekly mu
jak jarní dešť. A v síni seděl své
se zrakem shaslým, tělo bez duše. —

Tou dobou hrabě Bougars z Valençu
byl vojska porazil, jež bránila
mu přístup ku samému Beaucairu,
a s ránem přišel, s valů viděli
těď vláti rudé jeho prapory,
jak krví padlých bratrů sbarvené,
a bez konce ty voje zdály se
jež kolem města stany rozbily,
vzduch vítězným plníce jásotem.
Pláč žen a dětí městem sevřeným
se rozléhal. Ač muži hledali

zbraň každý nejlepší a spěchali
na bašty v rozechvění nesmírném,
přec zoufalství na tvářích jevilo
se patrné jim, neboť nevěřil
již nikdo vůdcům, poraženým vždy.
Po příkré cestě na hrad vedoucí
se brali starci, v smutek odění
o hole podepřeni, pomalu:
do síně vešli, klekli na dlažbu
před Garinem a jeden zvolal z nich:
„Již raděj vzdej se! Na nás nežádej
krev našich synů, každý miluje
své dítě jako ty, jenž zavíráš
do komnat Aucasina v obavě,
že v boji beznadějném zhyne ti.
Buď nebezpeč ať sdílí na valech
vzor ostatním, v nich budě odvahu,
neb brány města vel nám otevřít!“

Něm nejdřív bolem, Garin posléz děl:
„Již pojďte se mnou, sami uslyšte
z úst mého syna, on že vinu má,
ne já, a suďte o mém neštěstí.“

Šel vrávoravým krokem, sledoval
sbor starců dlouhou chodbou, vnikli pak

do síně polotemné, ve křesle
kde Aucasin jak zlomen spočíval,
bled jako přízrak, v očích chorou zář.
Jak kolem lože zmírajícího
jen šeptem starci úžas jevili
nad strnulostí Aucasinovou,
však otec jeho ruku položil
mu na rameno, takto zvolaje:

„Vstaň, synu, vzchop se, střásej chorobu
jak pouto ze sebe! Před branami
již stojí vrah a zvedá břitký meč
na prsa moje! Pospěš bránit mne.“

Však brvou ani nehnul Aucasin,
a stařec vzdychl z hluboka a děl:
„Ó běda mi, jsem sir a opuštěn,
a zardívat se učím v stáří svém!
Ó raděj zab mne, synu nevděčný.
Slyš, pochybují o tvé mužnosti,
a sketou v městě nazývají tě! . . .
Ty ještě mlčíš? Bůh ať trestá tě!“

A schýlil hlavu. Pojednou se vrh'
před synem v prach, objal mu kolena

a zvolal s pláčem: „Nuže, viz mne zde
u nohou svých! Já, starý otec tvůj,
ten, kterému bys sloužit v úctě měl,
před tebou klečím, ruce povznáším,
a zaklínám tě láskou matky tvé,
tvé matky, slyšíš, která v kostele
pod těžkou deskou dříme mrtvých snem,
— ó šťastnější nad neblahého mne —
tou láskou zaklínám tě, povinnost
svou konej syna, muže, rytíře,
tož k vůli cti, když pro mne nemáš cit!“

Tak zvolal hrabě, hlavu položil
na synův klín a hlasně zakvílel.

Tu mocně pohnut, povstal Aucasin
a zvedal jej, sám k nohám se mu vrh'
a zvolal: „Otče, otče, promiň mi!
Chci do boje a vím, že spasím tě!
Však slitování měj s mou mladostí,
a slib mi, otče, že když vrátím se,
když nezahynu v seči, slib mi to,
že s Nicolettou jednou, naposled
mi promluviti dáš, že připustíš,
bych jediný na čelo polibek

jí vtlačit směl, když na vždy rozloučit
se máme zde, a neuvidět víc!
Ó, slib mi to! Tu naděj ponesu
pak sladkou před sebou co prapor svůj
a s praporem tím bude vítězství!“

Tak zvolal Aucasin, a jako mrak
stál dlouho Garin něm a zachmuřen,
až starci z města přišlí prosili:
„Buď povolným a dej ten, pane, slib!
Nás prosba jeho, věru, dojala!
na vlastní mládí pomni, na ten čas,
kde zlaté květy lásky pučely
ti v srdci též! Buď, pane, spravedliv!“

Děl hrabě Garin tiše, loudavě
jak mimoděk: „Nuž staň se tedy tak!“

Když dořek', Aucasin jak mladý dub
se vzpřímil, jejž byl vichr přemocný
ku zemi dlouho chýlil . . . Strhl meč
a štít se sloupu, v štít ten udeřil
a zvolal jako hrom: „Kde jest můj kůň?“
Vystoupl na pavlán, a s nadšením
jej shromáždění muži vítali,
když plamenným je slovem k boji zval.

Ruch nastal živý, mosty spuštěny.
a v čele voje vyjel Aucasin
na bílém koni, cválal do města
a blesky pršely mu ze zraků,
a jako divem v hrudi mužů všech
se zápal rodil, víra v vítězství.
„Do boje! Vzhůru!“ městem znělo to,
a mžikem zely brány do kořán,
a nepřítel se lekl, překvapen
tím valícím se proudem nadšenců.
A v čele pluku letěl Aucasin
jak svatý Jiří, saň když potřít jel;
jak zlaté ráno zářila mu líc
ta jeho sladká, z plavých ručejů
se noříc vlasů dlouze proudících
zpod lesklé helmy. Oči azurné
mu temné, dlouhé řasy slonily
a něha vesny linula se z nich,
jel jako ve snu, mdloba podivná
jej držela, tíž lásky nesmírné,
a přece duši křídla dávala
ta nyvá choroba, neb Aucasin
zjev Nicolettin nemoh' odloučit
od myšlénky velkého vítězství,
jež dobyt nutno bylo. Letěl v boj

přes všechnu sladkost lásky s vědomím,
že nese smrť a zhoubu odpůrcům,
a osudu a smrti velký stín
v zář jeho spanilosti mísil se,
až hrůza nepřátele jímala,
ten andělský když zřeli krásný zjev,
kol něhož sice roucha hedvábná
se vlnila, pestrá jak květů smalt,
jenž mával smrtonosnou zbraní však,
ten andělský když zřeli krásný zjev,
v jehožto zracích azur nebes snil,
však zhouba blesku rovně hrozila.

Seč byla krutá, muži padali
jak klasy v poli, žen když nastala;
rek největší byl ze všech Aucasin,
proud nejdivější břehy trhá tak,
jak on porážel šiky nepřátel.
Déšť jako hustý rány padaly
na všechny strany, helmy rozpoltil
jak duby blesk, a štíty pukaly,
jež polekaní na svou ochranu
nad hlavy zvedali: ne jeden meč
na kusy rozbil, který vniknouti
se snažil v prsa jeho hrdinná.

Pět rytířů byl skolil do prachu,
pět bohatýrů, vůdců slavených,
již byli posud vítězili vždy
ve tuhých bojích proti Garinu.
Tím nepřátelům klesla odvaha,
a začali se chystat k útěku.
Tu proti Aucasinu přihnal se
na oři jako oheň divokém
muž majestátní v temném oděvu —
a nastal nyní nejkrutější boj,
jenž končil tím, že rytíř neznámý
tak silnou ránu kopím utržil,
že s koně kles'. Seskočil Aucasin,
meč odňal mu a pravil: „Vzdejte se,“
a zároveň jej zvedal, přílbici
mu s hlavy sňal, by dýchal volněji —
proud vlasů stříbrných tu vylil se
na bledý bohatýra obličej,
a výkřik zazněl: „Hrabě Bougars sám
jest zajat Aucasinem z Beaucairu!“

Děl hrabě Bougars: „Bůh mě vydal vám
neb ďábel do rukou. Kdo, pane, jste?“

A uslyšev pak jméno, povzdychl
a svěsil mlčky hlavu. Konec byl

teď bojů náhle, prchal nepřítel
a vzduch se třásl křikem Beaucairských.
Na bílém koni v slávě Aucasin
jel zpět do hradu, hrabě z Valençu
mu sledoval, a Garin zajásal,
když slyšel zvěsť a syna uviděl.

Do síně vešel Aucasin a děl:
„Můj otče, vykonal jsem povinnosť!
Teď slib svůj splň! Před tváří mužů všech,
již se mnou bojovali, vítězství
ti dobyli, já připomínám ti,
cos slíbil mi: že čistý polibek
na čelo Nicolettě vtlačit smím,
že promluvím s ní. Rychle pokyn dej,
a Florus poví mi, kde její skryt!“

„O jakém slibu mluvíš?“ Odtušil
mu otec přísně. „Nevím o ničem.
O věcech vážných s tebou promluvím.
O výkupném hraběte z Valençu.“

„Při hlavě mé,“ tu zvolal Aucasin,
„což možno, bys tak krátkou paměť měl?
Já přísahám, že neustoupím ti,
že žádat budu, co jest právem mým.“

Blesk šlehl z oka Garina, a děl:
„A já zas při své hlavě přísahám,
že upálím tu dívku zlověstnou,
do rukou svých když kdy ji dostanu.
Což nikdy sporů konec nebude?“

Zbleď Aucasin a slzu v oku měl,
když otci odpověděl: „Bolestné
to věru, když kdo v stáří vašem lže.
Já zardívám se za vás, otče můj.“

V tom rozletly se dvéře, do síně
teď vešel hrabě Bougars z Valençu
a hlasem chvějícím se promluvil:
„V hrad váš já toužil vejít, Garine,
však jinak, než to Bůh dnes usoudil.
Buď jeho vůle, tresce hříchy mé.
Teď, hrabě, rcete, jaký osud můj?
Mně nezbývá než vám se podrobit.“

Chtěl pokleknout před Garinem, jenž hrd
a příkře proti němu vztyčil se;
však Aucasin ho zadržel a děl:
„Ne otcův, nýbrž mým jste zajatým,
můj pane! Uznáváte pravdu tu?“

„Vy vítězem jste,“ vzdychl zajatý,
„já uznávám, že právo náleží
vám rozhodnout, co stát se se mnou má.
Jest bez milosti krutá mládež vždy,
a čekám, nejhorší že strojí mi
ta vaše bujnosť divá, nemoudrá.
Však buď jak buď . . . Již rychle rozsudek
svůj proneste.“

Tu klidně Aucasin
mu pravil: „Hrabě, ruku podejte,
pak promluvím.“

A Bougars ruku dal
a pravil: „Když vám hledím do tváře,
cos dojímá mne. Věru zdá se mi,
že do rukou mě vydav nepřátel,
Bůh šlechetného zvolil vítěze.
Nuž, stanovte již moje výkupné,
a přidám krásné koně, sokoly,
psy bystré jako vichry, stříbrné
a zlaté stkvosty: vše co nádavek
za vašich očí mírnou, vlídnou zář.“

„Ne,“ pravil Aucasin, „to není to,
co srdce moje žádá. Slyšte mne.

Před Bohem přísahejte, nikdy víc
že otce mého soužit nechcete,
ni pustošiti válkou jeho zem.
To přísahejte, pane, především."

„Při živém Bohu přísahám, na kříž
na svatý, na rytířskou svoji česť,
že hraběte Garina nikdy víc
v svém žití nenapadnu, jeho zem
že svatá mi jak vlastní majetek."

Tak jasným hlasem Bougars přísahal,
a Aucasin jej objal, pravil pak:
„To jesti vše, co žádám a nic víc.
Tím propouštím vás, hrabě, z zajetí;
jste volný! Bůh vás domů provázej!"

A jal jej za ruku a vyšel s ním,
než překvapený Garin vykřiknout,
ba rukou pohnout mohl; za sebou
pak dvéře zavřel, těžké, na zámek
a usmál se, když v síni za sebou
hluk slyšel, vřavu, divé volání;
se schodou pádil, oře přivedli
dva ohnivé, dal jeden hraběti,

na druhého se vrh' a ze hradu
a městem jeli spolu, udiven
kde lid se stavěl. Nikdo odvahy
však neměl vstoupiti jim do cesty,
neb vážně tak a velce Aucasin
do davu hleděl jako archanděl,
jenž z plamů třímá na ochranu meč
pro toho, jehož vede.

Z města tak
do kraje vyjeli a na vršku,
pod nímž se v bázni vojsko sbíralo,
po boji rozptýlené v útěku,
se zastavili; pravil Aucasin:
„Teď v jistotě jste, hrabě. Dále Bůh
vás veď. Na přísahu svou pomněte!“

A kyvl rukou, k městu zpátky jel
a neposlouchal díků výlevy,
jež za ním hrabě Bougars posýlal.

Do města jel, do hradu, vešel v síň
a pravil otci: „Se mnou učiňte,
co libo vám. Do rakve položte
mě třeba. Nemá žíti žádný čar
pro toho, který vzdal se naděje.“

A Garin děl mu s chladem ukrutným:
„Já syna měl, však pro mě mrtev jest:
byl vrahem mým a já jej proklínám!
Že chtíčem zmámen, otci výhost dal,
a před nepřítelem že smrtelným
jej urazil, šíleně, krvavě,
to Bůh snad odpustí mu — nikdy já!“
Pak obrátil se k sluhům s povelem:
„Do věže veďte toho zločince,
jak pravil jsem vám.“

Žádný ale z nich
se nepohnul, až posléz Aucasin
je sladce prosil: „Poslechněte přec!“
Tu s pláčem plnili svou povinnosť
a vedli jej přes dvory, pod baštu,
kde stará stála věž, na polo již
se bořící; tam v úzkou vedli síň
na chudé lože toho, který byl
dnes ráno vjezd svůj slavil vítězný
do hradů otců.

Sedl Aucasin
na lože své a takto žaloval:
„Ó, Nicoletto, květe nejkrasší.

na růžovém kři lásky vykvetlý.
pro tebe trpím. pro tvou milostnosť.
jež sladší jest než hrozen uzralý.
Ne proto, že mi hoře snášet jest
zde v žaláři. zde v temnu, v samotě,
ne proto lkám! Jen proto, milená.
že svit tvých očí na mne nezáří . . ."

Tak uvězněn, jak ona, žaloval.
a slunce zacházelo za hory,
a teplá byla. jasná. tichá noc
a klonila se na hrad, na město,
do šera svého pláště halíc je.
Les dálný však jak láskou zachvěl se.
nad tmavou stěnou stromů rozbřeskla
se bledá, nyvá zář, pruh zlatistý
se klenul nad vrcholky, rostl v báň.
a pomalu vynořil velebně
se velký měsíc. Dlouhé pablesky
se vzduchem linuly a padaly
na město šikmo, na tu druhou věž
ve stínu cypřišů, kde dřímala
teď Nicoletta, tiše jako pták.
A paprsky když v oči vnikaly
jí měsíce, tu spánek s víček prch',

a dívka vstala s lože, k oknu šla
a plna ještě snů hleděla v sad,
kde růže voněly a sterý květ,
a k nebi vzhledla, hvězdy démantně
kde rozkvétaly v temnu azurném
jak oka v tmavém modru pavích per.
A jak v té noci hvězdy tryskaly,
tak vycházelo z duše soumraku
jí tisíc tuh, a obraz toho stál
jí před zrakem, jenž dražší nade vše
jí byl, a láskou k němu zpita zvolala:

„Můj Aucasine, jestli neuzřím
ten milený tvůj jasný obličej,
pak zemru žalem! Raděj do rukou
ať otci tvému padnu, pomalu
než trýzeň moje zde mě usmrtí!
On aspoň rázem konec učiní!“

A rychle nožem clony párala,
jež nad ložem jí těžké visely
a u dveří, i měkké koberce,
a dovedně ty laty spojila,
tak provaz zrobíc, jejž na okna sloup
pak přivázala. Hbitě, bez bázně

se pouštěla teď dolů do hloubky.
a zasmála se tiše, do trávy
když do vonné se nohy vnořily
na pevné půdě, v spící zahradě,
ty malé, nahé nohy mramorné.
jež bělostí svou zahanbily sníh
těch sedmikrásek, jichž se dotknuly.

A sebrala svůj vlekoucí se šat,
jenž, světlý mnohou nití stříbrnou,
se leskl v záři lunné. nesla se
jak krásný, bílý, plavý. štíhlý zjev
tou dřímající, snivou zahradou
tak lehkým krokem. rosu sotva že
se stvolu trávy střásla, kráčejíc.

Ze zahrad šťastně vyšla, kradla se
teď opatrně stínem v ulicích,
vždy prchajíc, kde světlá záplava
se luny blyštila. Tak dosáhla
pod pláštěm tmy až valů hradebních,
a vidouc starou, rozpukanou věž,
z níž světlo jakés slabé dralo se
do hustých keřů kolem bujících,
krok obrátila tam, nevědouc proč,

a ke skulině tvář svou přikladla,
a překvapena v šeru viděla
tam Aucasina sedět, slyšela,
jak pro ni lkal. Tu, bolest potlačíc
svou vlastní, skulinou tak zvolala:

„Ó, nermuť se! Jsemť tobě na blízku!
Můj Aucasine, světlo očí mých,
ó, zanech pláče! Zmuž se, milený!
Já volna jsem a prchám do lesů.
Ó, zajisté, že brzy žalář tvůj
se otevře, pak drahý, v širý kraj
ty za mnou přijdeš, až tě zavolám!
Teď Bůh tě potěš!“

Oči pozvedla
ku nebi hvězdnému, však užasla:
stráž nad ní stála, blízko na skále!
Muž starý byl to, zraky upíral
na její líc, na kterou luny svit
se bílý lil, a dívka třásla se.
Ten starý muž však pohnut hluboce
tou něhou, s tváří její linoucí,
se tvářil, jako by ji neviděl,
a drsným hlasem svým, jenž chvěl se však,

v noc tichou tuto zpíval výstrahu,
jak dlouhý čas by písní krátil si:

„Ó, bílá holubice, chraň se, chraň!
Se zbraní pod pláštěm té hledá vrah;
svá křídla rozepni a hledej les,
než v zrádný úsvit promění se noc!“

A hleděl vzhůru k hvězdám zamyšlen,
a Nicoletta: „s Bohem!“ zvolala
do skuliny, pak vzhledla do výše
a sladce šveholila tak svůj dík:
„Buď žehnán ten, jenž smilování měl!
Tak smilujž nad jeho se duší Bůh
tam nahoře v tom třpytném světě hvězd
a dříme máť-li jeho pod zemí
i otec starý, pokoj nejsladší,
pro jeho lásku, popel jejich měj!“

Tak zvolala a zmizela jak sen;
a hvězdy dále bíle zářily
na vlahou, zdřímlou zem, a útěcha
do srdce vězně vešla, radosť pak
do srdce toho, jenž na stráži stál. –
Však v srdci Garina byl nepokoj.

sen nechtěl spustit se mu na víčka,
na loži ležel jako v plamenech,
a konečně když ráno bylo zas,
tu na všech tvářích viděl pošmurnosť,
a věděl, že mu každý vyčítá,
že syna tvrdě v žalář uvrhl.
A přemýšlel, jak napravit by měl
tu křivdu velkou.

Seděl zasmušen,
když Florus vešel, věrný jeho man;
ten mlčky dlouho na něj vážně zřel,
až posléz pravil: „Hrabě Garine,
já žalem hynu, ty se raduj však.
Věz, Nicolettu že jsem neodvez',
jak jsem byl pravil. Uvěznil jsem ji
a hlídal ve věži . . . Však žel, ó žel,
že v této noci dívka unikla,
a z řeky před hodinou vytáhli
ti, kteří prchající hledali,
plášť její hedbávný . . . Ó zajisté
že zahynula bídně ve vodách!“

A svěsil hlavu, zakryl rouchem tvář
a vyšel z hradu. Garin ale vstal,

a kázal otevříti vězení,
a objal syna, takto zvolaje:

„Buď mezi námi ode dneška smír!
Já prominu ti vše! Ty zapomeň.“

Pak za chvilku dal Flora zavolat,
a ten teď znovu opakoval zvěst
svou truchlivou, a zlomen bolem tím
byl Aucasin a těšit nedal se.

Tak na hradě se dálo v Beaucairu,
a zatím Nicoletta těkala
po lesích šumných ani netušíc,
co lichých zvěstí o ní koluje.
Hvozd bez konce se zdál jí, bloudila
noc celou, znavením až upadla
v sen těžký. Slunce když ji zbudilo
svým prvním paprskem a ptáků zpěv,
tu povstala a rosou koupala
si tvář, a vzpomínajíc toužebně
na Aucasina, květy zdobila
si temné vlasy, jak by doufala,
že s ním se potká, že jej potěší
svým zjevem luzným. Znova kráčela

pak lesem, který vesnou rozmlazen
jak láskou chvěl se; jeden sladký šept,
houšť jeho hlubá byla, listnatá,
pln vůně byl, pln tajů soumračních,
pln ptačích hlasů. Velký jeho čar
jak teplo slunce dívce v nitro vnik'
a cítila se sestrou sourodnou
těch stromů, na nichž květy svítily
tak hvězdně jako vlastní její zrak,
těch ptáků zpívajících na větvích.
A náhle, jak by byla ptákem též,
se Nicoletta dala do zpěvu.
Slov neměla, jak slavík. Klokot jen
jí na rty stoupal z duše úkrytu,
té duše, která celá měnila
se v jasný zvuk, jenž proudem jásavým
až k nebi tryskal, pak zas tiše lkal
jak přísvit lesa snivě, šeptal zas
jak mírný potok mechem rozlitý,
smál hrdličkou se, vánkem domíral,
by náhle zase vzlétl k blankytu
jak prška perel vzhůru metnutých.

A časem tím seděli pastýři
u chladné, stříbrolesklé studánky

na mezi paseky, kde ranní chléb
si dělili, a tiše opodál
se stáda jejich pásla nečetná.
A mezi nimi o strom podepřen
na mechu seděl cizí, bledý muž.
Tvář jeho smědá byla jako bronz,
zrak krásný, avšak mlhou obestřen.
a bohatýrské tělo zlomeno
jak velkou trýzní. Poutník z daleka.
byl v lesích zbloudil, zlá kde choroba
jej smrtně stihla. Marně pastýři
mu léky podávali. Vzdávali
se naděje, a smutni hleděli
na trpícího právě, podivná
když z lesa píseň teď se ozvala.
tak duši jímající, nezemská,
že zdálo se jim, nikdy podobnou
že nebyl slyšel starý, vlhký hvozd.
Ó, jaký byl to cizorodý pták,
jenž tyto zlaté zvuky v ticho lil?
Chléb padal udiveným z rukou v klín.
a chorý muž zveď hlavu, zachvěl se,
a na tváři jak slunce paprslek
mu zahrál úsměv . . . Nicoletta v tom
se v záři slunce, v třpytu rosných trav

na kraji lesa, bílá, zjevila,
jak letní oblak v tůni azuru.
A vidouc muže, zamlčela se,
a s úsměvem, jak zora spanilým,
jim pozdrav kyvla . . . „Feja!“ šeptali,
a žádný nehnul brvou, nemocný
jen zalkal, jak by volal o pomoc.
Tu dívka soustrastně mu v bledou tvář
se zahleděla, přicházela blíž,
a položila vzdušnou ruku svou
na čelo jeho, květem zroseným
se dotkla zraků jeho horečných,
a sladce pravila mu: „Pověz mi,
co trápí tě, co bolí, ubohý?“

„Nic nebolí mě více,“ odtušil,
a nach jej polil, oči zasvitly
mu jako hvězdy, něhou chvěl se ret,
když tiše děl: „Jsemť zdráv jak zázrakem
tvých prstů dotknutím, jest krása tvá
jak rajský květ, a duše září z ní,
jak vůně z květu jde! Jsemť uzdraven,
však srdce choré na vždy zůstane,
neb vím, že zmizíš zase jako sen!“

Tak pravil jí a všickni ostatní
se klonili před dívkou hluboce,
a nejstarší z nich tak ji oslovil:
„Mluv, paní naše, jestli fejou jsi,
pak ověnčíme v lese onen strom,
na kterém houpáš se, když měsíc je.
Chraň naše stáda. Nám buď milostnou.“

„Jsemť prostá dívka,“ děla s úsměvem,
však uzdravený zvolal: „Nevěřím!
Moc jakás vyšší v tobě přebývá!“

Tu zlatý úsměv tváří její šleh,
a slova její snivě, pomalu
se ode krásných rtů jí linula,
jak stříbro vody padá z fontánu
do vodojemu, tiše, z porfyru,
a děla takto: „Pravda, v ňádru tom
moc velká bydlí, Bohem skytnutá,
ta divy tvoří — lásky je to moc.
Čar který rovná se jí na světě?“

A oči její sladce hleděly
jak narcisy dva, které vykvetou
kdes v stínu lesa vedle potoka

„Buď požehnána láska," šeptali
si pastýři, jak kouzlem pojati,
však uzdravený, cizí, smědý muž
jí bílou ruku vzal a přitlačil
na bušící své srdce, šeptaje:

„Jsemť více než se zdám! Tam za mořem
ráj kvete mi, a vládnu bohatstvím.
Rci slovo jen, a paní všeho jsi!"

Však Nicoletta zamyslila se,
a zdálo se, že ani neslyší,
neb k pastýřům se obrátila zas
a pravila: „Vám znám jest, křesťané,
ó, zajisté, vám znám jest Aucasin,
syn hraběte Garina z Beaucairu?"

Děl pastýř jeden: „Známe Garina
i jeho syna. Pánem naším jest."

Tu vzdychla Nicoletta, šveholíc:
„Až Aucasina uvidíte kdo,
pak řekněte mu: Bílá gazella
v těch lesích bloudí, slunci stále vstříc.
Před tebou, Aucasine, neprchá.

Šíp zlatý lásky srdce ranil ji
a v samém bolu cítí blaženství!“

Tak končíc rukou kyvla, v temný hvozd
se ponořila opět, zmizela
jak vločka sněhu v šeru zeleném,
a píseň její znovu zazněla,
zpěv jako touhyplný slavíka,
a slaběj zněla, slaběj, slaběji,
čím dále v hustý zapadala les,
až s vánkem lehla v hlubé tišině.
A pastýři u chladné studánky
bez hnutí seděli a dívali
se druh na druha v němém podivu;
a stáda jejich pásla opodál
se v míru božím, slunce svítilo
a jeho zář se zdála slavnostní
jak aureola, zbylá po zjevu,
jenž jako sen byl minul nebeský.
Ten cizí muž však povstal s povzdechem
a šeptal: „Žel!“ a slzu utřel si
a směrem bral se k městu Beaucairu.
Směr opačný si dívka zvolila,
den celý putujíc bez únavy,
a když zas večer listím proséval

své dlouhé, zlatorudé paprsky
a stromy, unaveny, tišeji
když šelestily, zastavila krok
u místa podivného, sedm cest
kde bílých hvězdou křižovalo se,
a pravila si: „Jestli Aucasin
mne hledat bude, kolem půjde zde,
a miluje-li mě tak nadšeně,
jak srdce moje pro něj láskou mře,
pak uhodne, že dlím mu na blízku.“

Tak pravíc, rychle větve kvetoucí
se stromů lámala a malý stan
z nich spletla nízký; z ratolestí krov
pak sestrojila, lože z vonných trav,
a různé zvonky, plané růže, hloh
stěn toho domu byly ozdobou,
až uvnitř byl jak zvenčí jeden květ.
A nad ním dub se starý rozkládal
pln ptačích hnizd a zlatým mechem kryt.
V stan vešla dívka, klesla na lože,
a spánek spustil se jí na víčka
při šumu lesa, v čarném soumraku.
A vyšly hvězdy, velký měsíc též,
a dívaly se střechou zvědavě

na sladce spící zjev ten panenský,
a sedm bílých cest se rozběhlo
do světa širého, by hlásaly,
co byly viděly, však podivem
tak byly ztrnuly, že mlčely.
Tak Nicoletta skryta zůstala. —

A zatím tesknil po ní Aucasin
na hradě v Beaucairu, kde strojily
se marně okázalé slavnosti
a turnaje, kde marně truveři
se snažili na zbledlou jeho tvář
stín úsměvu přikouzlit na chvilku,
vše bylo bez výsledku, truchliv byl,
práh překročiti nechtěl, na pavlán
jak chorou dívku vynášeli jej,
by svitem slunce aspoň pookřál.

Tu jednou stalo se, že cizí muž
do hradu zavítal a pravil tak:
„Jdu z daleka. Mám mnohou zkušenosť,
za mořem nabytou, za horami.
Pán toho hradu, slyším, chorý jest,
já pokusím se vyléčiti jej.
Jen okamžik chci sám s ním rozmlouvat.“

Ač nevěřili, přece vedli jej
na pavlán k nemocnému. Poutník stál
na chvilku něm a pohnut velice.
boj jakýs tuhý uvnitř bojoval,
tvář osmahlá bol velký jevila,
však náhle odříkání vznešené.
jak boží mír mu z očí zářilo,
nad Aucasinem sklonil se a děl:
„Chor byl jsem jako vy, a zázrakem
mě uzdravila ruka andělská.
Na koně, pane! Jeďte do lesů,
kde trávy kvetou, ptáci zpívají.
Vstříc jeďte slunci. Bílá gazella
tam bloudí, šípem lásky zraněna.
Zjev, který vložil slova v ústa má,
tak jasný jest, že osvětlen byl les
jak lunou, jeho sladkou milostí.
Mně zmizela — vás volá k sobě však.“
Tak končil poutník, vzdych' a odešel.

Jak ze sna zbuzen, zvolal Aucasin:
„To Nicoletta k sobě volá mě!
Ať živou jest neb bledým přízrakem,
do lesa půjdu za ní, slunci vstříc!“

Seď na koně a prchl z Beaucairu.
Les dosáh' brzy, ten však, hluboký,
bez konce zdál se, stopy nebylo
v něm po té, kterou hledal toužebně,
a marně volal jméno Aucasin
to nejsladší, od rána k večeru,
jen ptáci dávali mu odpověď
a ozvěna, jež posmívala se.
Kůň znaven byl, a znaven Aucasin,
a trní roucho jeho trhalo,
a větve do tváře ho šlehaly,
a večer klesající pošmurně
na starý hvozd odnímal odvahu
mu poslední, a naděj mizela
mu z duše . . . Cesta byla zarostlá
tak travou vysokou, že s tíží jen
kůň ku předu se bral, a posléz kles',
a spadl Aucasin a poranil
se na čele, až prudce tryskla krev
a na okamžik oslepila jej.
Když z omráčení svého probral se
a krev si utřel, viděl, sedm cest
že před ním bílých křižovalo se
a opodál pod dubem spatřil stan
ze samých květů vzdušně stavěný.

Ten vonný dům, tak nízký, útulný
jak hnízdo ptačí, mocně vábil jej.
a nedivil se, že na nebi též
se měsíc zastavil, se zálibou
na chatu hledě, jak by vejít chtěl,
a bledý byl, a bílý, nyjící
jak Aucasin . . . „Jsi sklamán jako já?"
děl jinoch šeptem, „zraněn jako já
tím dlouhým, bez výsledku toužením?"
A doplížil se k hnízdu pod stromem,
a vklouzl tam, a klesl na květy
a pozdvih' oči. Střechou listnatou
na nebi hvězdu viděl kmitati
se soumrakem, jenž padal jako déšť
tak tiše, sladce stromům v koruny,
a jinoch vzdychl: „Hvězdo třpytivá,
ty's ona, která luně sleduje
vždy modrou drahou nebes, vábí tě
za sebou pán tvůj, měsíc! Běda mi!
Tak Nicolettu k sobě volal Bůh,
by v ráji navždy krásně svítila,
neb temno bez ní posud bylo tam.
Když v náruč nikdy víc ji nepojmu,
kéž Bůh mi přeje krátký okamžik
do ráje na ni patřit. Spadnu zas

na smutnou potom zem, a pádem tím
smrť najdu, která spásou poslední!“

A zavřel oči; zašelestilo
cos jako ptáče v listech. Aucasin
tu znova vzhleď, a ejhle, svítily
dvě čarokrásné hvězdy krovem teď
a zdály se tak blízké, zdály se
jak oči dvě, jež na něj zíraly;
teď zmizely . . . Však silně chvěl se krov.
a za chvíli se luna spanilá
tak čistá, bílá, smavá zjevila
tak blízko jemu v samém lupení.
a zdála se jak dívčí obličej,
a tichý smích jí linul ode rtů —
a Nicoletta lunou byla tou,
a oči její těmi hvězdami,
a zmizela, a zjevila se zas
u vchodu stánku. v náruč klesla mu.
a byli němi štěstím nesmírným,
až slovo „miluji tě“ z duše jim
se na rty vydralo, a lilo pak
se jako proud vždy znova, znova zas
v tu světlou, vlahou noc jak větrů šum,
jenž všemi zvuky hude ve stromech.

Pak, umdleni když byli polibky,
na čelo kladla dívka milenci
květ léčivý, by ránu zhojila,
již pádem s koně si byl utržil,
a shojen byl, než hvězdy vybledly:
a zora když již svítat počala,
děl jinoch dívce: „Nutno odejít,
zde našli by nás, půjdem v cizou zem.“

„V dál modrou.“ Nicoletta svědčila,
a oči zasvítly jí radostí,
„Ó, šumem větrů opojiti se,
svit slunce pít a těkat prostorem,
jenž nezná meze, s tebou, vždy a vždy!“

A záříc tulila se k milenci,
a sedli na koně, a po jedné
z těch sedmi cest se nyní pustili,
a z hlubokého lesa vyjeli:
zjev byl to z končin snů, ten hrdý kůň,
a na něm plavovlasý Aucasin
jak slunce krásný, světlý, zářící,
a v náručí svou družku nesoucí,
tak bílou, zázračná jak lilie,
a žádoucí, jak pramen milosti.

Kraj širý světlým kouzlem zaplanul,
když z lesa vyjeli: tak usměje
se země sprahlá, déšť když ovlaží
jí prsa . . . Kolem sebe hleděli,
pak trhl jinoch uzdou. Měřili
ku straně, kde se modrá třpytila
mha jakás tajůplně, vábivě,
mha, která mořem byla, valícím
se bez oddechu k břehům vysokým,
jak u nohou by jejich prosilo
o lásku, kterou skytnout nechtěly.

Po dlouhé jízdě moře dosáhli
a jali se po břehu choditi,
a ochvíval je větrů tichý van.
Byl večer zvelebený purpurem,
jenž, zlatotkaný, s nebes do moře
se vlekl, plný blesků. Na hřbetě
vod vzdmutých, tmavých, plných žárů však
loď velká houpala se, podivná,
jak bájný pták.

A pravil Aucasin:
„Ta loď by spásou naší mohla být,

ku břehům snadno by nás donesla,
kam mého otce nedosáhne moc!“

A kráčel zamyšleně ku předu,
kde skála dál do moře vbíhala,
a zastínil si oči rukama
a zíral na loď bystře, pátravě.
A zatím Nicoletta zahlédla
na blízku starou studeň omšenou,
kol které plané růže bujely
jak malý les, a rychle se schodů
do skály vrytých, úzkých spěchala,
by ukojila žízeň palčivou,
a natrhala růží; sotva však
že dostoupila k studni, vyřítil
se náhle z růží divých mužů dav
a obstoupil ji. Něma leknutím
se octla v rukou jejich, běželi
s ní k chobotu, kde člunek jejich byl.
a výkřik, který z prsou vydral se
jí pozdě teď, uslyšel Aucasin.

Jak tygr letěl se skal za člunem,
však mužů několik, již na břehu

se byli zmeškali, jej napadli
ze zadu, zrádně, velkou přesilou
jej přemohli, a spjali provazem,
a přivázali jej tak ke stromu,
jenž osamělý rostl na skále
Pak sedli do člunu a ujeli,
a Aucasin si zoufal šíleně:
člun vodou letět viděl, přistati
u samé lodi, viděl vynášet
svou Nicolettu z člunu, viděl pak,
na palubě jak ruce lámala
a závojem jak „s Bohem“ kynula,
a viděl, loď jak plachty napnula,
a jak ji moře unášelo v dál,
jak mizela, a stále mizela . . .
Pak přišla noc, a zase svítil den —
a moře jedna hvězda, jeden blesk
pod modrým blankytem se šířilo,
však bylo prázdné, stopy nebylo
již po lodi. Tu mlčel Aucasin
a nevolal již k Bohu o pomoc,
na hruď mu hlava sklesla bez vlády.
Tma kryla oči, smrť jej ovála
svým dechem mrazivým . . .

Když vrátil se,
ach, proti vůli své, zas k životu,
již k stromu nebyl více přivázán,
na trávě ležel. Florus, věrný man
stál nad ním schýlen, v očích slzy měl
a pravil měkce: „Chválen budiž Bůh,
že opět žijete! Nás otec váš
byl vyslal, když jste prchl z Beaucairu.
Zde posléz jsme vás našli . . . Vraťte se
pod střechu otcovskou a povězte,
co s vámi dělo se?“

Však Aucasin
mu odpověděl: „Nech mě zemříti!
Teď Nicoletta na vždy ztracena.
Co na tom světě ještě zbývá mi?
Zpět do Beaucairu vrátit nechci se!“

Tu šeptal Florus: „Ještě zbývá vám,
můj pane, velká jedna povinnosť.
Nuž vězte, otec váš že umírá,
že ještě jednou chce vás uvidět
a prosit vás, byste mu prominul,
že tvrdým byl. Jest zlomen jeho pych.“

Tu zachvěl sebou mocně Aucasin,
a oči zvlhly mu, a tiše šel
a na kůň sedl, pravě Florovi:
„Nuž, veď mě k němu.“

Tak do Beaucairu
se vrátil Aucasin v tu samou noc,
co anděl smrti vešel do hradu
pro duši Garinovu. Zatlačil
syn víčka otci, slavně pochoval
jej v mausoleu, a pak klesl sám
do smutku hlubokého jako hrob. —

Loď zatím plula mořem šumivým,
a na palubě, hořem schvácená,
bez ducha, Nicoletta ležela,
květ jako zlomený. A mizel den
za dnem, a koráb přistal konečně
ku břehu v Africe, a nastal šum,
a zvedli Nicolettu, vynesli
ji na souš. Oděli ji látkami
jak zlato třpytnými a vsadili
ji na velblouda, k městu vedli ji
a pravili: „Ty bílé kupole
a štíhlých minaretů hustý les,

toť Karthago. Tam prodat hodláme
za velkou cenu, dívko, krásu tvou."

Trh hlučný byl, a velkou hranici
tam právě rovnali, a tlačil lid
se kolem stařeny, již přivedli,
by spálili ji. V ruce třímala
ve chvějící se velkou pochodeň,
by sama zapálila hranici.

Tak velký byl ten lidu hustý tlum,
že Nicolettin velbloud, zastaven,
krok učiniti nemoh'. Nad hlavy
čněl všeho lidu, a jak luzný květ
na balvanu se dívka bělela
na hřbetě jeho, v zlatých rouších svých,
jak v záři tonouc. Zrovna naproti
té hranici zjev její třpytil se.

A stařena již byla vystoupla
a mávala nad hlavou pochodní
a zvolala: „Umírám nevinně!
Dnes tomu deset právě bude let,
co s dceruškou já krále jedinou
se procházela, chůva pečlivá,

u moře v sadech, krásně kvetoucích.
Pod palmou, sladké dítě, seděla
a s prstenem si hrála, zářicím
jak plamen zelený: neb smaragd ten
byl z nejvzácnějších v zemích východních.
To prsten krále byl, jenž odolat
jí nemohl, když na něm škemrala,
jak pravé děcko, aby za hračku
jí prsten půjčil. Nuže, v zahradách
ten prsten navlekla jsem na stužku
a pověsila kolem hrdla jí
pod roucho, líbajíc ji: myslila
jsem, tak že zapomene na prsten
a já že králi spíše vrátím pak
ten klénot drahocenný, jediný.
Však sotva že byl ukryt pod rouchem,
tu vrazili k nám muži divocí,
a marné bylo všechno volání,
z mých rukou rvali dítě královské
a odnesli, a zmizeli jak stín.
Já lkala k nebi, bolem šílená —
a nekonečná řada běd a muk
teď nastala Já dítě, pravili,
prý zavraždila, vrhla do moře,
bych onen klénot zrádně ukradla!

Mé slzy, přísahy, mé zoufalství,
vše marné bylo. Král byl šíleným
jak já svým bolem, bylo útěchou
mu jedinou, mou vidět krutou strasť.
Do vězení jsem byla vržena.
Tam ale nové světlo vyšlo mi:
byl vězněm se mnou sličný, plavý hoch,
ze země provençalské pocházel
a pěvcem byl a housle svoje měl,
ty byli nechali mu. Jejich zvuk
byl jako světlo hvězd . . . Ach žaloval
tak sladce, že mu slunce zlatý svit
již nedopřáli, krutí katané,
ni kvetoucí Provence luzný kraj,
ni drahé matky svatý polibek,
té přeubohé, která toužila
teď v pustém domě, marně zírajíc
v dál modrou denně s věže vysoké,
přes všechno sklamání vždy doufajíc,
že syn se vrátí v její objetí.
Nad jeho žalem zapomněla jsem
svůj vlastní žal, a v duši se zvuky
těch jeho houslí láska vnikala.
Já jako matka milovala jej,
a útěchou ta láska byla nám.

a když jej touha jeho hluboká
po vlasti, po volnosti. po matce
v tom temném usmrtila žaláři.
tu umíraje, sladce žehnal mi
a pravil: „Vidění mám prorocké.
Ty vyjdeš z toho temna, nevinnosť
tvá přijde na jevo, a vrátí se
do vlasti, k otci, dítě ubohé,
jež v cizé zemi pláče, jako já.“

Na druhý den já králi sdělila
vše věrně. Zamyslil se na chvíli
a dojat krutým juna osudem,
tak pravil mi: „Snad pravda, co mi díš!
Snad děcko moje žije! Vrátí se!
Pro blahou tuto naděj usmrtit
tě nechci hned. Však tvoji hranici
já narovnati kážu rok co rok
vždy na ten den, kdy dítě ztraceno.
Až doufání mé dlouhé znaví se —
pak zemřeš v plamenech.“

Tak král mi děl.
Nuž, po desáté dnes mě vyvedli
a dali dnes mi v ruku pochodeň

na znamení, že tenkrát zemřít mám,
že krále znavilo již doufání.
Nuž, buďsi, zemru, ale nevinna!“

Když dokončila, vrhla pochodeň
na hranici, a v okamžiku tom
král objevil se, stařec velebný,
na mramorovém domu pavlánu
a zvolal: „Zemři dle své zásluhy!“

A bylo ticho, lid na kolena
se vrhl, plamen vzňal se pomalu,
a rudá zář se lila náméstím
a v zlatých rouších zrcadlila se
té bílé dívky, která na hřbetě
se velbloudově náhle vzpřímila.
Jak příval vod, jak vichrů šumění
to Nicolettě v hlavě hučelo,
jak ve snách viděla se dítětem
pod palmou sedět, hrát si s prstenem,
a každé slovo byla chápala
té cizé mluvy divné stařeny,
a jako tíž cos s ní se valilo,
a jako světlo cos se rozbřesklo
jí náhle v duši, pouto drželo

ji jakés však a hrdlo úžila
jí jakás němota; však pojednou
to pouto puklo, dívka vykřikla
tak jasně, zvučně, celým náměstím
že jako zvon znél sladký její hlas:
„Má chůvo! Lajlo! Lajlo! Chůvo má!“

Tu jásání se strhlo jako bouř,
až město zachvělo se v základech,
pláč radostí byl v celém Karthagu,
ten prsten se smaragdem převzácným,
jejž posud dívka měla na stužce
pod rouchem svým, šel z ruky do ruky
ve mramorovém domě královském,
a dívka z objímání otcova
do náručí padala chůvina,
a vyptávání konce nebylo,
a celý měsíc slavnosť trvala,
jež, neslýchaně stkvělá, bouřila
po celém štěstí zpitém království.

Však dívka smutnou brzy stala se
po prvním okamžiku vzrušení,
a vlahé noci, hvězdné, azurné
stesk lásky žalovala, touhu svou,

však stará Lajla byla jediná,
jež tušila, co v ňadrech dítěte
se dálo as, a tak jí pravila:

„Ó, srdce mého srdce, vidím to,
ty šťastnou nejsi! V sladké Provenci
ty zanechalas v žalu někoho,
jenž tobě dražší než to království!“

A Nicoletta na to: „Uhodlas.
Tak plavý jest jak onen trubadur,
jenž s tebou tesknil v temném žaláři
žít bez něho mi nelze. Pomoz mi!“

Král vešel v tom, a zvolal na prahu
té stinné, vonné kobky z mramoru,
kde dívka dlela: „Nesu dobrou zvěsť!
Ty vyslyš mě, má dcoro, pozorně.
Král egyptský, můj přítel nejlepší,
se vrátil z cest po dalném západě.
Rek jest to sličný, mladý, slavený,
jak zlato ryzí, moudrý, šlechetný.
Když myslil jsem, že zemru bezdětek,
tu darem Karthago jsem podal mu
pro dobro svého lidu. Nyní však,

když tebe mám, já vůli změnil svou.
Dar ponechám mu, nezruším svůj slib,
však o korunu neoloupím tě.
Já zkázal mu, že dceru jedinou
mu poskytnu jak svoje království,
a ženich tvůj, tou poctou zavděčen,
hned dal se na cestu a blíží se
již mému městu. Chválen budiž Bůh."

Tu zbledla Nicoletta smrtelně
a zvolala: „Jiného miluji
tam daleko za mořem, v Provenci."

Král přísně vzhlédl, bled jak ona byl,
ret jeho chvěl se, z očí vyšleh' blesk.
„To slovo," zvolal, „odpustiž ti Bůh,
spíš zavraždím tě, než bych dovolil,
by nevěřící pes tě nazval svou!"

A vyšel z komnaty jak chmurná bouř.
Tu Nicolettu mdloba schvátila,
však chůva křísila ji, mluvíc tak:
„Já zachráním tě, blaho duše mé,
jen klidná buď a na mne spolehej."
Jak zázrakem se dívka stišila
a věřila, že spása přijde v čas.

Král egyptský vjezd slavil v Karthago,
a hlučné byly zase slavnosti,
a Nicoletta jednou na večer
jej uviděla s otcem v zahradách,
kde pod jasmínem spolu mluvili
a netušili, ona nad hlavou
že naslouchá jim, skryta sloupovím
na mramorovém, vzdušném pavláně.

Král egyptský tak právě hovořil:
„Tvou dceru, pane, jejíž luznou tvář
jsem posud neviděl, chci povždy ctít
co rodu tvého nejvzácnější květ.
Však láska moje, láska jediná
— ó, promiň mi, že mluvím odkrytě —
ta zjevu náleží, jenž zazářil
jak ranní hvězda v lese v cizině
na okamžik jen na mne. Na věky
však obraz ten se vtlačil v duši mou.
Ó, kéž bych jednou ještě viděl ji,
bych říci mohl: cos mi kázala,
já vykonal. Za tebou milence
jsem poslal do lesa, kdes čekala.
Ó, řekni „dík“ jen za tu velikou,
za nesmírnou tu oběť . . .“

Mlčel pak,
a hleděl vzhůru, měsíc veliký
kde vycházel nad v květu granáty,
a bílá luny zář když padala
n.. krásný obličej, a třásla se
ve slze, která v oku stála mu,
tu Nicoletta sebou zachvěla,
neb poznala jej: egyptský ten král
byl onen poutník, jenž se uzdravil
jen pouhým jejím ruky dotknutím
v tom starém hvozdě v sladké Provenci.
Strach velký pojal ji; když miloval
ji takou vášní posud hlubokou,
jak zajásá, až pozná nevěstu
svou neznámou! A srdce mřelo jí,
a pospíchala rychle v komnatu,
kde chůva dlela.

„Lajlo!“ zvolala,
„smrt udělám si! Jestli tuto noc
mě nezachráníš, rána neuzřím!“

„Noc tuto ještě tebe zachráním,“
jí chůva děla. „U moře je sluj,
již nikdo nezná, nikdo mimo mne;

v svém vězení vždy o tom snila jsem,
že tam se skryju i ten trubadur,
o kterém víš, když Bůh nám uniknout
kdy popřeje z temnosti žaláře.
Ty housle, na kterých tak krásně hrál,
a roucha jeho měkká, hedbávná,
jež jeho matka tkala ubohá,
já posud mám. Již nesla jsem je tam
a vhod ti budou v době útěku.
Z té sluje viděti jest na moře,
tam čekej, koráb až se přiblíží,
jenž v květnou by tě vezl Provenci."

Tak těšila ji. Noc když nastala,
do zahrad vykradly se, do tichých,
a chůva znajíc cestu, vedla ji
ve stínu k dvířkám skrytým v bílé zdi.
Klíč zrezavělý v zámku trčel již,
když z nenadání muž se objevil
a zahřměl na ně: „Stůjte! Povězte,
proč kradmo tak se z domu plížíte?"

Král egyptský to byl, a schvácena
se vrhla Lajla na zem v zoufalství.
Však náhle klidná, pevná, bez bázně

se Nicoletta před ním vzpřímila,
svůj závoj strhla; v luny záplavě
jak palma hrdá stála, sladce pak
jak hvězdy s nebe září hleděla
mu v oči, pravíc: „Králi, poznáváš
zjev z lesů provençalských? Měj můj dík!
On přišel za mnou, on, jejž miluji!
Však vytrhli mě jemu z náručí
a v tvoje vrhají mě objetí.
Já prchám k němu. Věru, křivdím ti,
já měla přímo říci: pane můj,
mé srdce zůstalo tam za mořem,
chci za svým srdcem! Dej mi odejít . . .
Tak říci měla jsem ti, šlechetný!
Nuž promiň, králi! Činím nyní tak
a vím, že k sobě nutit nechceš mě.“

Stál ohromen a bled jak zemřelý.
„Zas tebe pustit!“ šeptal, zachvěl se,
pak ale vztyčil se a otevřel
ta úzká dvířka, na práh položil
svůj zlatotkaný plášť, jak koberec,
a poklekl a děl: „Jdi, paní má,
jsi volná jako pták.“

A sklopil zrak,
by neviděla vláhu sbírat se
pod temnou brvou v slzu palčivou,
a bohatou, co perla převzácná.
Však ona viděla ji, schýlila
se k němu, vtlačila mu polibek
na chladné čelo, zašeptala: „Dík!"
pak: „Sladký bratře můj!" a zmizela.

V noc zíral za ní dlouho, povstal pak
a v dům se vrátil šťasten v smutku svém.

Sluj hluboká teď byla úkrytem
pro Nicolettu jistým, bezpečným.
Tam celý měsíc dlela s chůvou svou,
na housle hrála písně přesladké,
a v roucha oděla se hedbávná,
jež něžně pro jinocha utkala
před lety matka v květné Provenci,
a Lajla, která znala rostliny
kol sluje bující, jí bílou tvář
a jemné ruce šťavou natřela,
že dívka celá byla změněna
a jinochem se zdála osmahlým.
A jednou v noci hvězdné, čarný zvuk

když z houslí Nicoletta vábila
na způsob provençalský, zjevila
na temném moři veliká se loď,
a voláno z ní sladkým jazykem
jímž mluvil milovaný Aucasin:
„Kdokoli jsi, jenž housti takto znáš,
ó žádej odměnu za píseň svou.
cokoli žádáš, vyplníme to.“

A Nicoletta řekla v odpověď:
„Jsemť bludný pěvec, toužím po vlasti!
Do Provence mě veďte kvetoucí.“

Tu přistali, a rozloučila se
se starou Lajlou, která v ochranu
se krále egyptského oddala,
a Nicoletta k břehům plula teď,
kde po ní tesknil věrný Aucasin.

A zase dlouho lesem těkala
jak tenkráte, když prchla z Beaucairu,
a zpívala jak slavík toužící,
a housti nepřestala. S podivem
ji uslyšeli prostí pastýři
při ohni na pasekách sedící.

a za odměnu sličný hudebník
vždy žádal jen, by naznačili mu,
kde Beaucair leží, město milené.

A posléz došla. Hrdý, bílý hrad
čněl nad městem, jež dívka obešla
a vnikla do sadů pod samý hrad,
a na věži se svými barony,
bled, vysílen stál právě Aucasin,
by naslouchal, jak ptáci zpívají,
by vůni travin, stromů, květů ssál.
A hleděl k nebi, k bílým oblakům
ku plujícím, a těžce vzdychaje
je prosil, aby pozdrav donesly
do dálky neznámé, kde ona dlí,
již miluje, pro kterou umírá.

Tu sedla Nicoletta pod věži
a hrála píseň plnou tesknoty,
a viděla, jak dojat Aucasin,
a jeden z baronů teď sošel k ní
po schodech rozpukaných, omšených
a pravil jí: „Jest pohnut hluboce
můj pán a ptá se, odkud přicházíš,
a zve tě k sobě.“

„Vzhůru nepůjdu,“
mu děla dívka. „Chodím od rána,
jsem unaven. Přicházím z východu.
Já v Karthagu byl, tam jsem uslyšel
o Nicolettě; žila někdy zde?
Jest dcera krále. Celé Karthago
jí jásá vstříc — však ona touží sem,
neb posud Aucasina miluje.
Chci do Karthaga zase brzy zpět,
a má-li pro ni Aucasin snad vzkaz,
ať v domě Flora dnes mě vyhledá.
To pánu svému řekni. S bohem buď!“

A povstala a šla, a viděla
jen ještě, ze zahrady prchajíc,
jak Aucasin na věži vyslechl
vzkaz její, volaje, by přivedli
hned k němu truvéra; sám se schodů
pak pospíchal . . . Však ona jako šíp
již byla proletěla zahradou,
a byla brzy v městě, vešla pak
do domu Flora. V síni nalezla
u krbu dámu Blanku předoucí —
ta poznala ji hned, a radostí
v šer mdloby padla; brzy vrátila

se k životu zas. Konce nebylo
teď otázek, a vše když věděla,
do lázně dívku vedla, smyla s ní
tu šťávu brunátnou a bělejší
než labuť Nicoletta byla zas,
a oděla se v hedbáv bohatý,
a propletla si vlasy perlami,
a sedla na polštáře nachové
a sypali jí květy do klína,
a větvemi z myrt kryli podlahu.

Do domu vtrhl Aucasin jak bouř,
a slyšela, jak venku na Flora,
na mana svého, volal: „Veďte mě,
pro Boha, k pěvci tomu cizému,
jenž u vás dlí, o Nicolettě ví.“

Děl Florus na to: „Pěvec není zde, —
však jiná osoba“ — a Aucasin
vzkřik' bolestně: „Ó běda, běda mi!
již unik' zas ten poutník z daleka?“

Tu dáma Blanka vyšla ze síně,
tak praví mu: „Již konec pláče jest.“
Za ruku jala jej a vedla v síň,

kde Nicoletta zpola zvedla se,
a zpola mdlobou jata klesala
na polštář z nachu, a dva výkřiky
teď síní zavzněly, a milenci
si klesli v náruč, posléz blaženi.

Na druhý den se svatba slavila,
a Nicoletta, dáma z Beaucairu,
tak šťastna byla jako Aucasin,
což znamená, že nelze porovnat
jich blaho s ničím jiným na zemi.

A skončen tak jest starý onen zpěv
o věrné lásce těch dvou milenců
ve slunném kraji sladké Provence.

GHISMONDA.

Svatopluku Čechovi.

Co florentinský velký povídkář,
Boccaccio, vložil v ústa plna vděků
své Fiamettě, ráno, čtvrtý den
když v sadě nedaleko fontánu
ve stínu stromů, v tichém šelestu,
svým soudruhům se jala vyprávěti,
to opakovat, ač ne beze změn,
svým vlastním slovem odvažuji se.
Bych o Ghismondě veršem vyprávěl,
čar k tomu zvláštní, mocný nutí mne,
čar, který tenkráte mne uchvátil,
když na tom místě, v Arnu údolí,
kde onen sad prý kvet, v němž skrývala
se před morem prý Fiametta s druhy,
jsem mistra četl . . . Splynul pak ten čar
v mé paměti s tím velkým, modrým snem
hor toskánských, ve stříbře koupaných,
a s viší nevýslovné sladkosti
těch nebes průhledně se klenoucích

nad campanilem Giottem stvořeným.
A onen čar se ve mně ozval zas,
když na své pouti v slunnou pustinu,
kde někdy Paestum stálo, přišel jsem,
v to město, kde Ghismonda žila kdys.
A čar ten s novou silou zbudil se
dnes ve mně opět: padl náhodou
mi starý mistr zase do rukou
a o Ghismondě čet' jsem dychtivě...

A vzpomínám zas na ten sladký den,
když o osudech jejích dumal jsem
pod olivami u pat výšiny,
na které sluní se Fiésole
jak svatá holubice bílých per,
tak tiše snící blízko oblakům
nad ideálně siné krajině,
v níž stojí Naší Paní s lilií
trůn, v městě květů, v slávě zářivé.
Zas vidím též Salerno u moře
na břehu ležet jako sirenu,
Salerno, kde byl otec Ghismondin,
Tancredi, vladařem a knížetem. —

Měl jediné jen dítě, Ghismondu,
a brzy ovdověl, a lásku svou

jí celou dal, a miloval jen ji.
Svět neměl pro něj cenu, utek se
do zámku, který ležel za městem
uprostřed zahrad, velkých, hlubokých
jak lesy, za nimi pak šumělo
ve vzdálenosti moře blankytné
a hřmělo píseň věčnou do zahrad
a vítr tlumil ji a nesl ji
kol starých stromů, v síně z mramoru,
kde kníže dumal nad svým dítětem
a před ním na kolenou ležel vždy
jak před modlou. A bylo obětí
mu jíti do Salerna, vládnouti,
a činil to jen proto, aby jí
kdys zanechal to stkvělé dědictví.
Tak léta žil, a rostla Ghismonda,
a byla krásná jako zjevení,
a její duch byl stkvělý, mohutný,
a kdo ji viděl, před ní kořil se,
a otec její plesal v hrdosti.

Teď otevřel ty staré zahrady,
ten mramorový, pyšný zámek svůj,
by knížata se přišla klonit jí,
by zvěst o její kráse šířila

se celým světem . . . Přišli knížata
a víc než jeden cítil lásky šíp
v svém srdci trčeti, když zazářil
rtů jejích úsměv na něj čarovný,
však kabonil Tancredi chmurně vždy
se na toho, na nějž se usmála,
neb v sobectví svém chtěl ji pro sebe
si ponechat co v stáří útěchu,
a chtěl jen z dáli by se kořili,
chtěl, aby pro ni láskou zmírali,
však Ghismondu svou dáti jinému —
tu myšlénku on snésti nedoved.
A brzy pustl dvůr a šířila
se pověsť o tom, že jak zakleta
Ghismonda žije v zámku u moře,
jak ve vězení a že žalářník
jest otec její, kmet ten velebný,
na jehož bílých kšticích svítila
tak rudě jako požár koruna.

Ghismonda dlouho chápat nemohla,
však konečně se stalo jasno v ní,
a velké její zraky výčitkou
se upíraly na tvář otcovu,
a zdálo se, že tak mu pravily:

„Má mého mládí zvadnout sladký květ
a nikdy blažit nemám blažená?“

On ale zraky němě odvrátil,
a viděla, že nechce rozumět.
A těžký smutek v nitru se jí vzňal,
když jednou večer dodali jí list,
v němž temné bylo jakés seménko,
a tato slova psána byla tam:
„Vlož toto zrnko v sadě do země
a pozoruj, co z něho vyroste,
to obraz tvůj . . . Já tebe miloval.
to neštěstím mým bylo, odcházím
tvým otcem zapuzen, na krásu tvou
však zapomenout nikdy nemohu,
a povleku tu bolesť životem.
Kéž zemru brzy, souzena mi smrť.“

Ghismonda byla bledá, mlčela
a ráno zrnko zasadila v zem
pod samým oknem svým, a v krátký čas
cos jako bledá réva růstalo
z tmy podzemní, a rychle plazila
se rostlina ta vzhůru výš a výš
po mramorové stěně, dosáhla

pak samé okno, tam se upnula
a mezi listmi, jak když otevře
se oko světlu, rozbřeskl se květ
jak blankyt jasný, uvnitř plněný
jak perlami — však běda, sedla-li
buď zlatá včela jemu na pokraj,
neb pestrý motýl, běda přilét-li
mu blízko pták: jed hrozný dychal květ,
smrť byla v něm a zkáza, záhuba . . .
Ghismonda žasla . . . „To jest obraz můj?"
si zašeptala, hlavu sklonila,
a oděla se v černý, dlouhý háv,
v němž krása její bílá, mramorná
tím jasněj svítila, jak bělosť hvězd
tmou noční zvyšuje se. Ghismonda
se uzavřela více nyní v dům
a prchala před zraky cizinců,
a otec její nad tím radosť měl,
teď byla zase zcela jeho jen.

Tak minul čas, tu jednou stalo se,
že bloudila Ghismonda zahradou,
když poledne jak výheň dychalo
na tiché moře, na zem žíznivou,
však v sadě všude vlhký ploužil chlad

se v houšti stromů starých, ohromných
a těžká vůně jako ambry pach
se vzduchem vlekla, smysly zmamujíc.

Ghismondu vyhnal jakýs nepokoj
dnes v zahradu, a pořád bylo jí,
jak by ji někdo volal. Hledala —
co hledala? To říci nemohla,
však spěchala do houštin hloub a hloub,
až posléz udiveně stanula
a tiše stála, v sochu změněná.
Houšť granátových stromů kvetoucích
se klenula jak kobka vysoká
a ronila své hvězdy z purpuru
na sarkofág z čistého mramoru,
jejž dlouhý věk byl zbarvil do žluta.
Tma byla téměř v houšti v poledne,
neb stromy byly křemi podrostlé
a kvetoucí tou clonou vnikaly,
jen když se listí větrem čeřilo,
v šer zlaté, dlouhé slunce paprsky,
jež od hladiny moře blankytné
se odrážely, kterou viděti
lze bylo skulinami rostlé zdi.
Na sarkofágu, jehož festóny

a nymfy více věru mluvily
o mládí radosti než o smrti,
teď jinošská ležela postava.
tak plna síly, plna půvabů,
jak kdyby mládí samo s úsměvem
na starý hrob ten lehlo zvolajíc:
„Vždyť smrti není! Já v ni nevěřím!“
A krásný byl ten jinoch jako máj,
a tělo jeho útlé v síle své,
jak hellenských efébů. Kolem rtů,
tak rudých jako granátový květ,
čar sladkého, snivého úsměvu
se krásně chvěl, a oči zavřené
noc kryla temných řas . . . Ten jinoch spal.
Pod hlavou spousta vlasů hedvábných
a plavých jako pyří zlatící
ret jeho hořejší, mu tvořila
tu nejměkčí, nejkrasší podušku,
a ruka, která k zemi visela
teď bez vlády, držela na polo
z dřev drahých loutnu, stříbrem zdobenou.
Ghismonda stála dlouho bez hnutí
a dívala se v spanilou tu tvář,
jak mramor bledá, s dechem ztajeným.
Vždyť znala jej přec, byl to Guiscardo,

byl v službě knížete, ne šlechtic však,
byl z rodu nízkého a vyrostl
při dvoře v Salerně, a slýchala
Ghismonda často otce říkati,
že pouze erb mu schází, duší svou
že rytířem jest pravým . . . Znala jej
a často mluvila s ním . . V pokoře
vždy před ní stál, ač jinak vztyčoval
vždy hrdě hlavu vůči každému.
Byl tichý, skromný, povždy důstojný,
hlas jeho sladký byl a zpívat znal
jak nikdo jiný . . . Vše to věděla,
a přece zdálo se teď Ghismondě,
že poprvé se zjevil jí ten muž,
že náhle cenu jeho poznala,
a v duši její cos jak úsvit byl.
Bez hnutí dlouho stála, posléz však
krok učinila blíž . . . Jí napadlo,
že viděla kdys vzácný koberec
na stěně viset v hradě v Salerně,
kde vyobrazen byl Endymion,
jak v lese spí a bledá Seléne,
tak jako ona nyní, klonila
se nad jinochem . . . Ó, jí zdálo se,
že zemře, nevtiskne-li polibek

na jeho rty, a klonila se níž . . .
Tu jinoch náhle slovo zašeptal,
a pohnul sebou slabě ve spánku, —
Ghismonda jako bleskem dotknuta
se vzpřímila a hrdě zaplál zrak
jí chmurně temný, hned však ruměnec
jí přelít' tvář a úsměv unylý
sed' na ústa jí, pohled poslední
na juna vrhajíc pak prchala,
jak plachá laň, a ve své komnatě
do pláče vypukla, však sladkého,
neb slovo, které šeptal ve spánku
tak sladce onen jinoch, v blouznění,
to sladké slovo bylo: „Ghismonda!“ —

Na večer dívka otci vzkázala:
„Dvůr celý svůj dnes v domě shromaždi,
já přijdu mezi vás, mně smutno tak,
chci v šachy hrát a hudbu poslouchat.“

Tancredi nařídil co přála si
a výkřik obdivu se rozléhal
po celé síni velké, hluboké,
když rozletly se dvéře do kořán
a v nich Ghismonda objevila se

se svými dívkami, a pomalu
když po stupních se brala z mramoru,
jež dolů vedly z jejích komnat v síň.
Už nebyla v svém hávu smutečním:
teď bílou řízu měla z hedvábu
se těžce vlekoucího na sobě,
jenž liliemi protkán ze stříbra
a pošit perlami, se jíním zdál;
od ramen do kolenou splývala
jí dalmatika bledě modravá
jak luny svit, když nyvá letní noc,
a bledým zlatem, paprsky jak hvězd,
sbor cherubínů do ní vetkán byl,
a její lem byl jako v plamenech,
tak hořel drahých kamů jiskřením.
A v temných vlasech kmital diadém
se ze zlata a vzácných kamejí,
a hrdlo její ještě bělejší
se zdálo tím, že jeden z pletenců
těch modrolesklých kolem vinul se,
jak had, sám ovinutý perlami.

Tak do síně teď vešla Ghismonda,
a zraky její klidně bloudily
po tvářích všech, a jak by zkoumala,

co každý v srdci nosí, v mysli své,
dnes s každým dlouho, vážně mluvila,
a byla zadumána velice.

Pak sedla k šachům, hrála s otcem svým
a mezi hrou mu řekla: „Otče můj,
rci, koho nejvíc ze všech vážíš si
z těch mužů zde na dvoře knížecím?“

V tom okamžiku vešel Guiscardo,
Tancredi zahlíd jej a řekl jí:
„Bůh syna nedal mi a nereptám,
neb tebe dal mi, ó Ghismondo má,
však kdyby Bůh se ptal, co přeji si,
tu řekl bych: Guiscarda za syna!““

Ghismonda mlčela a hrála dál,
však ruka se jí chvěla, brala-li
ty zlaté šachy, které Tancredi,
dnes roztržitý, stále prohrával,
pak řekla náhle, nedokončíc hru:
„Můj otče, raděj hudbu slyšet chci,
kde jest Guiscardo? Ať mi zazpívá . . .“

A vyšla do zahrady, za ní dvůr.
Noc byla vlahá, zlatá hvězdami,

a moře tiše, tiše dychalo
a hladké bylo jako zrcadlo.
A našla Ghismonda si malý mys,
kol kterého se pěna točila
a pohled s něho velký, velký byl
na dvě ty nesmírnosti: na nebe
a na tu spoustu dřímajících vod.
Mys jako trůn byl, sama seděla
tam Ghismonda, a obraz její paď
na temnou hladinu, kde zářily
též obrazy těch bílých, tichých hvězd.
U paty mysu seděl Guiscardo
a opodál pod stromy celý dvůr;
sáh' jinoch do strun, zpíval sladce tak,
že všichni s tichou nocí slouchali
a Ghismondě se zdálo v duše hloub,
tak závratnou, že nyní pohlíží,
jak bezdno to, v němž moře leželo,
tekutý safír v číši nesmírné . . .
A nahnula se k předu, roztáhla
jak v sladké touze obě ramena,
jak mystické by ždála objetí . . .
Tak stála ve stříbrné říze své,
na které kmitaly se lilie
ve svitu jasných hvězd, tu nahnul se

u paty mysu tiše Guiscardo,
jenž dozpíval, a retem planoucím
se dotekl té modré hladiny.
na které obraz její stříbrný
tak luzně chvěl se mezi hvězdami . . .

Hned zmizel obraz její čarovný,
Ghismonda viděla a prchala
zpět do zahrady, otci pravila:
„Již v dům se vracím, spánek tíží mne“,
a rychle s dívkami šla v komnatu.

Dva uplynuly dni a Ghismonda
v své dlela komnatě a v myšlénkách
se zdála hlubokých, pak psala list
a vinula ho kolem rákosu,
jejž v rákos větší zase vtěsnala,
tím způsobem, že skryla psaní své
tak mezi oba stvoly rákosí,
a byla věc ta velmi podobná
těm píšťalám, kterými pastýři
si krátí čas. Pak k otci poslala,
když večer bylo už, a prosila:
„Hned pošli mi Guiscarda, smutno mi,
ať zahraje mi píseň veselou.“

Guiscardo přišel, však Tancredi s ním
a chmurné bylo čelo knížete
a sedl proti dceři mluvě tak:
„I mně dnes bylo smutno, Ghismondo,
neb přišlo ráno ke mně poselství,
jež mladý vyslal aragonský král.
O ruku tvoji žádal . . . Odřek' jsem . . .
Ó, celý svět mne oloupiti chce
o poklad můj . . . Však já tě nevydám.“

Tu zraky její obrátily se
kde jinoch stál, a usmívala se,
a stařec řekl: „Hraj nám, Guiscardo!“

Byl jinoch bleď a ruka chvěla se,
když zasáh' v struny, píseň zněla však
přec sladce jako hlubé lásky vzdech
a oči jeho byly blouznivé.
Tancredi naslouchal, však brzy vstal
a vyšel z komnaty, hnal nepokoj
ho z místa dnes a sama zůstala
se svými dívkami tak Ghismonda
a s pěvcem. Chvíli naslouchala dál,
pak kynula mu rukou zvolajíc:
„Ty slyšel's, co můj otec právě děl?

Slož píseň o mých smutných osudech.
Jsem jak ten květ, jenž roste v okně tam,
jest na něm kletba . . . Nikdo přiblížit
se jemu nesmí, neboť dýše smrť!“

Děl na to jinoch: „Tedy může smrť,
tak zdá se, krasší všeho žití být?
Jest blahoslaven, madonno, ten tvor,
jenž smrť smí píti z krásy kalicha.“

A zarazil se, zbledl ještě víc
nad smělostí svých slov, však Ghismonda
mu na to řekla: „Nemá odvahu
mne nikdo milovat, neb otcův hněv
mé stíhá ženichy.“

„Jaký to muž“,
děl rychle jinoch s tváří planoucí,
„jenž nedovede o vás zápasit?
Těch nelituj, ó paní, ženichů.“

A zase smělých lek' se vlastních slov,
však Ghismonda mu nevyčítala
a řekla pouze: „Snilo se mi kdys,
že chvěl se obraz můj jak vidina

na moře blankytného hladině . . .
Sen divný byl to . . . Přišel v snu tom muž
a k vlnám klonil se, by celoval
v nich vidinu mou, zapomínaje,
že za ní bezdno zeje příšerné . . .“

„On nezapomněl!“ zvolal Guiscardo
a třásl se a opět bledým byl,
„on nezapomněl, nedbal toho však!“

Ghismonda usmála se pravíc mu:
„Co o tom víš, co děje se v mých snech?“

Guiscardo sklopil hlavu, zmaten byl,
Ghismonda ale řekla za chvilku:

„Je pozdě už, a noc je chladná dnes,
jdi v příbytek svůj, zde ten rákos vem,
a dej ho té, jež v domě čeká tvém
a která srdci tvému drahá jest
a řekni jí: zde rákos, rozfoukej
mi zlatý oheň v krbu, milená.“

Tak pravíc, rákos podávala mu,
však slzy vstoupily mu do očí,

když odpověděl: „Není, madonno,
na šírém světě bytosť mající
stín lásky pro mne, ba ni lítosti . . .“

Chtěl odejít, Ghismonda hleděla
však vážně na něho a pravila:
„Vím lépe já, že velmi mýlíš se!
Zde, vezmi rákos, vezmi ho a jdi!
Já pravím ti, že oheň roznítí —“

A významně mu v oči hleděla.
Už neváhal, ten rákos vzal a šel.

A rozkrušiv jej doma v komnatě,
cos neurčitě tuše, rozechvěn,
list její našel pak, jenž takto zněl:
„Já uhodla tě, ty mne miluješ
a srdce moje siré, truchlivé
a nedotknuté posud lásky snem,
se zachvělo — já miluju tě též.
Jsem tvá, Guiscardo, máš-li odvahy
mě milovat, ó ano, ty ji máš!
Spěj v objetí mé, toužím po tobě.
Až v hlubý spánek klesne celý dům,
jdi do zahrady, znáš ten pustý kout,

kde trní roste jen a bodláčí,
neb proklaté prý ono místo jest
pro vraždu, spáchanou tam před věky.
V to trní vejdi, najdeš otvor tam,
jen mříží uzavřený, zvedni ji
a pusť se dolů po provaze v sluj.
Ta spojena jest tajným schodištěm
s mou komnatou. To nikdo netuší.
Já náhodou to všechno odkryla,
než tušila jsem, že mne miluješ . . .
Ne, láska sama k tomu vedla mě,
ó zajisté, neb psáno ve hvězdách,
jak každý velký osud, psáno tam,
že v milování spojil na věky
nás oba Bůh . . . Guiscardo, čekám tě.“

Noc byla už, Guiscardo neváhal,
a našel otvor trním zarostlý
a dolů po provaze spustil se
v šer tajůplný, v sladké naději.
Sluj ona byla zapomenuta
už dávno. Kdo ji vtesal do skály,
to nikdo nevěděl už. Celý věk
tam nikdo nevkročil. — Tak podivně,
co tkaná látka, pokryt obrazy

tu zvířat dobrodružných, květin tam
byl prostor vlhkých stěn, však celá směs
těch rostlin, ptáků, ryb a čtyrnožců
dlát byla práce jemná, vypouklá
jen zpola nad skal tvrdých pozadí.
Uprostřed tajemného prostoru
stál fontán z jaspisu a porfyru,
ze středu jeho rostl štíhlý sloup,
ten nesl šišku, z bronzu, jedlovou
a z každé strany gryf stál bronzový
a držel fontánu se obruby
a chrlil někdy vodu bohatě
v káď porfyrovou, jemné paprsky
se draly ze šupin též tenkráte
té velké šišky . . . Voda vyschla však
už dávno, zapadlý byl vodovod
a fontán, jako vdova na hrobce,
už neplakal, a vetchý drolil se.
Vzduch těžký byl a horký v podzemí,
mech kryl tam dlažbu, dlouze visely
jak hřívy divné, tenké rostliny
ve stropu dolů, v stínech blyštily
se oči ropuch jak by skákaly
tam jiskry v popelu, a luny svit
na zemi tvořil bledozlatou louž,

když úzkým, šikmo, vpadl otvorem.
Stál Guiscardo a hleděl v hustý šer
a nevěděl, zda v pravdě stojí zde
či sní-li pouze, pravdě podobné
tak málo bylo jeho okolí!
V tom slyšel tichý šramot za stěnou,
pak zaskřípěl kdes zrezavělý klíč
a malé dvéře s dutým rachotem
se otevřely posléz pomalu
a bledé světlo lampy padlo v šer.
Hned hejno ptáků létlo splašených
přes osvětlenou plochu, divý ryk
jich zazněl slují, pak se stišili,
a ticho bylo opět hrobové
v té kobce plné příšer temnoty.
Na prahu ale stála postava
jak anděl jasná, v plášti z brokátu
jak západ žlutý, v kterém růžové
a démantné se střetly paprsky,
a v temných vlasech růže voněly,
a dlouhý závoj, bílý jako sníh
a stříbrem prokmitaný halil tvář
a splýval k nohám jí. Tak stála tam
zjev jako nadzemský a kahan svůj
na kámen postavila na vlhký

a plápoláním jeho zdálo se,
že všichni ptáci, všechna divná zvěř
tu vytesaná z vlhkých kamenů
se v pohyb dala . . . Závrať jinoch měl . . .
Však sladký šepot její zval jej blíž.
Co řekla nevěděl, a ona též
to nevěděla. Klekl k nohám jí
a ona sklonila se, jala ho
za ruku pak a v zrak si hleděli
tak dlouho, dlouho! Vzala kahan pak
a držela jej, svítíc, vysoko
a velkým krokem, pevným kráčela
po schodech vzhůru . . . Tiše, jako v snu,
jak za vidinou za ní jinoch šel
do tiché, šeré snubní komnaty.
To svatební Ghismondy byla noc. —

Den za dnem uplynul a měsíc pak
a opět měsíc . . . Byli šťastni tak,
že sotva věděli, že kolem svět
se vleče ve svých dávných kolejích,
jich celý život v blahu jejich byl
a s útrpností jen se dívali
na ty, již mimo stáli blaženství
tak nesmírného, v kterém tonuli.

Den byl jim pouze dobou pro touhu
tak sladkou vždy, o které věděli,
že ukojena bude bezednou
a sladší nad ráj rozkoší, až noc
ta tajůplná, svatá, velebná
se svými sny, se svými hvězdami
a se svým mlčením je skryje v plášť.
A mezi dnem, když beze svědků kdes
se potkali, tu tepny živěji
jim bily, zraky náhle vzplanuly
a třesoucími rty se tázali
druh druha vždy tu samou otázku:
„Ty miluješ mne?“ . . . která odpověď
tu samou měla vždy: „Až do smrti!“

Tak byli šťastni dlouhé měsíce.

Tu stalo se, že jednou na večer,
když bylo slunce dávno zapadlo,
Tancredi vešel v šerou komnatu,
by s dcerou svou v důvěře rozprávěl.
Však v sadě ještě dlela Ghismonda
se svými dívkami, a Tancredi,
jenž rušit nechtěl ji, do křesla sed',
jež v koutě stálo vedle postele,

a čekat chtěl, až vejde z procházky.
Den teplý byl, a stařec unaven
si hlavu opřel o sloup postele
a vánkem konejšen, jenž sladce vál,
do spánku pohroužil se. Záclona.
jež s brokátových nebes splývala
ve měkkých řasách, větrem vzedmuta
se nesla chvilku vzduchem, padla pak
na starce spícího a přikryla
jej úplně . . . Tak drahnou chvilku spal,
když hlas jej vyrušil, jenž přicházet
se zdál ze stěny, na níž visela
od stropu na podlahu z mosaik,
z Théb drahocenná, stará tapeta,
dar z Cařihradu předku skytnutý.
V tom vešla Ghismonda a zavřela
za sebou dvéře pevnou závorou
a přímo k tapeté té spěchala
té hedvábné, na které v slávé své
se byzantýnský císař zjevoval
na bílém koni v říze purpurné.
Šust hedvábu šel síní, zjevila
se malá dvířka, která kníže znal,
na která ale dávno zapomněl,
a vešel Guiscardo a beze slov

Ghismondu k srdci vinul, klekaje
na mosaiku dlažby. Líbala
jej Ghismonda na ústa na vzájem,
a Tancredi chtěl povstat, vykřiknout,
však jako bleskem dotknut, překvapen
na křesle zůstal, sotva dýchaje,
a studem hynul, zdrcen divadlem.
„Co přišel jsi mi říci?“ ptala se
teď Ghismonda, a on jí odvětil:
„Že miluju tě, a že dlouho tak
jest čekat než se vznese sladká noc,
ta doba, v které žíti začínám . . .
Noc je tak krátká vždy a vyháníš
mě vždy než zora růže rozhází
po zlaté dráze slunce . . . Ghismondo,
já nenávidím zoru, slunce též,
vždyť loučí nás . . . Já k noci modlím se!“

Dál mluvit nemoh', neb jej líbala
zas na ústa, pak řekla: „Odejdi!“
Však zároveň své kštice havraní
do zlata jeho vlasů vplítala,
a smála se, když nemoh' odejít,
a trvalo to dlouho než se jim
je rozpletati zase zdařilo.

neb chvěly se jim ruce při práci,
a tolik pili ze rtů polibků
a tolik sladkých slov si šeptali
a tolik sladkých slibů dávali.
Však posléz Ghismonda jej nutila,
by odešel, a řekla: „Přijdi zas
až otcův celý klesne v spánek dům!
Čiň, jak to činíš každou drahou noc!
Ó, budu útrpná a nechám tě
až do rána dnes! Nyní ale jdi! . . .“

On odešel a ona zatáhla
zas tapetu a vyšla z komnaty,
by otce hledala . . . Když zmizela
a kroky její slyšet nebylo
víc na chodbách, Tancredi také vstal
a jako stín se vlekl ze síně.
Měl síly dost, že mlčet dovedl,
když mluvil s ní, když s ním se loučila
pro tuto noc, o které věděl přec,
jak stráví ji . . . Byl němý, zničený
na lůžko kles' a hořce zaplakal.
Co nyní činit? Vniknout v komnatu
a překvapit je v hanbě, v zločinu?
Ne, potupu jí činit nemohl!

Vždyť ještě miloval ji silně tak,
že byl by za ni život vlastní dal . . .
Jej ale nenáviděl! . . . Přemýšlel,
a vzpomínal na skryté schodiště
a na tu sluj, na otvor v křovinách . . .
Vše bylo jasné tak . . . Teď viděl jej,
jak v sluj se pouští . . . Teď jak spěchá k ní . . .
Ty polibky mu zněly ve sluchu,
ty sladké šepty, sliby nestoudné!
Ty jejich oči, jak ho pálily!
Ston vydral se mu z úst, pak zavolal
své sluhy nejvěrnější, pravil jim:
„Vy znáte pustý ve zahradě kout,
jenž ode dávna sluje prokletým.
Tam číhejte, třeba až do rána,
až vynoří se z trní Guiscardo,
jej svažte pak a přiveďte jej sem.“

A stalo se. Když ráno svítalo,
jej přivedli, a on pak pravil jim:
„Jest synem smrti, slovo jediné
kdo promluví o tom, co stalo se.“

Pak obrátil se chmurně k jinochu
a řekl: „Guiscardo, to jest tvůj dík,

že z dětství dob jsem tebe miloval?
Tak otcovskou mi péči odpláciš?
Skryt v komnatě já vlastním zrakem zřel
svou hanbu včera večer . . . Vábí mě
mé vlastní nehty, svůj bych vytrh' zrak . . .
Buď proklet! Víc než vraždu spáchal jsi!“

Guiscardo mlčel dlouho, posléz děl:
„Můj život propad' . . . Běda lásce mé . . .
Nuž, trestej mě, však nevyčítej mi . . .
Jest láska silnější než já a ty.“

Kmet na to kýv', a vedli Guiscarda
po taji v temný žalář hluboký. —

Ghismonda netušila ničeho,
den uplynul a sladce snila už
o štěstí, které přinese jí noc,
a červánky když plály večerní
na čistém nebi, stála u okna
a zamyšlena, s jasným úsměvem
se dívala na květy blankytné
té jedovaté, hrozné rostliny,
jež jejím někdy byla obrazem,
a řekla si: „Už není více jím!

Vždyť žití dávají mé polibky
a vzlet a sílu muži drahému . . .“

V tom ruka za rameno jala ji,
Tancredi před ní stál a ve slzách
mu oči tonuly, a s podivem,
když na něj hleděla, tak pravil jí:
„Proč raděj dýku nevrazila jsi
mi do srdce, proč hanbou pokryla's
mé čelo vždy tak hrdé? Zardívat
se učím teprv nyní na sklonku
svých dnů... Když vilnosť vřela v žilách tvých,
proč nevolila's mezi šlechtici,
proč jméno moje v bláto zavlekla's,
proč s otrokem a sluhou smilnilas?
Jak zraky tvoje srší, Ghismondo!
Však hlavu skloň! Já včera seděl tam
u tvého lože, v šeru, za slonou,
když Guiscardo tě líbal, hříšnice!
Ten žebrák, jejž jsem přijal z lítosti,
on ukrad' největší mi klenot můj!
Co s ním si počnu, to, Ghismondo, vím,
on zatím úpí v temnu, v řetězích,
však s tebou, s tebou, kterou miluji,
pro niž o milosť láska žebroní,

když spravedlnosť krutý žádá trest,
co s tebou počít? Sama radu dej!
Ó mluv, co můžeš říci v obranu?“

A hlavu skloně, vypuk' zase v pláč.

Ghismonda slyšíc, on že zajat jest,
on, který víc než život pro ni byl,
že zoufalostí zemře, myslila,
a klesla zničena na sedadlo,
však hrdě potlačila všechen bol
a s klidnou tváří, v pevném úmyslu,
že raděj zemře než by prosila
o milosť za sebe, když umře on,
ne jako vinná žena mluvila,
však jako muž, bez slzy jediné
a beze zmatku, beze zardění:

„Tancredi,“ řekla, „kníže, soudce můj,
o hanbě žádné nemluv, není jí.
Tvé lásky vzdávám se, neb prosit té
o slitování se mnou — nechci je.
Chci spravedlnosť pouze; důvody
já pověsť hájím svou, ne omluvou,
a činem pak na jevo zřejmě dám.

že duše moje nízká není . . . Slyš.
Já milovala, ne, já miluji
Guiscarda svého. Dokud ve mně dech,
já milovati nepřestanu jej.
Ty žádnou křehkosť nevyčítej mi,
já silná byla vždy, dle toho suď,
jak neskonalá jeho čaromoc,
když mramorná má pevnosť podlehla.
Díš, že má láska hřích, neb tajná jest,
pak ty však spáchal jsi ten, pane, hřích,
neb povinnosť tvá byla otcovská
mě provdati. Mám v žilách krev jak ty
a vášně mám, jak ty's je někdy měl,
a zákonům podléhám přírody
jak ty a každý jiný. Moudrosť tvá,
tak slavená, proč nevěděla to?
Ó, věděla to, ale láska tvá,
jež není víc než skrytá sobeckosť,
tu bránila ti jednat s rozvahou.
Nuž, s rozvahou tu jednala jsem já,
ne poslouchajíc pudům v slepotě.
já mezi všemi toho volila,
jejž postavila sama příroda
na místo vysoké, neb krásný duch
v tom krásném těle dlí. Ty vyčítáš,

— jak nízký je to, pane, předsudek,
jejž sdílíš s davem, kterým pohrdáš —
ty vyčítáš mi, že jsem zvolila
si muže, jak díš, z rodu nízkého.
Ten nízký rod ne jeho chybou jest,
toť omyl pouze jesti osudu,
jenž často nehodného postaví
na vyvýšené místo, nechaje
ty nejvzácnější v prachu ležeti.
Jsa moudrým, sám přec cenu člověka
ty rozeznáváš. Ušlechtilý jest
Guiscardo můj, a tedy šlechticem.
Když velké úcty zasluhuje kdo
a když se nevzdává mu úcta přec,
kdo hřeší tu? Ten, který nárok má,
by vzdala se mu? Myslím spíš, že ten,
jenž na jevo ji dáti zdráhá se.
Nuž, zkoumej všechny svoje dvořany
dle jejich snah, dle zvyků, smýšlení,
a porovnávej pak je s Guiscardem,
a jsi-li spravedlivý v srdci svém,
pak neřekneš, že tvoje Ghismonda
si nízkého zvolila člověka.
A je-li chud, bez jména skvělého,
pak je to hanba jenom, otče, tvá,

neb znaje cenu jeho nechals jej,
kam slepá uvrhla jej náhoda.
Ó, chudí byli králové už též
a mnohý, který v mládí ovce pás',
na trůně nejskvělejším seděl pak . . .
Jsem u konce, teď čiň, co libo ti.
Buď krutý ve svém stáří, vyžeň mě,
o milosť neprosím, šíj neskloním,
neb neuznávám, že jsem hřešila.
To ale věz, že jeden osud jen
mě čeká s ním. Zhyne-li Guiscardo
a neproliješ též i moji krev,
pak ruka moje místo ruky tvé
čin dokoná. A nyní, otče, jdi
a nemůžeš-li slzy zdržeti,
plač s mými dívkami, mě s Guiscardem
však jedním rázem zabij zároveň."

Tancredi utřel slzy, mlčky vstal
a vyšel z komnaty jak temná bouř,
znal hrdosť toho ducha, klonil se
před výší její duše, nenávisť
však proto vzplála proti tomu teď,
jenž mu ji zrádně, na vždy odejmul.
Že na vždy? Ne! On v smrť jej uvrhne,

a ona osamělá, skrušená
tak velkým bolem, k němu vrátí se.
Co mluvila o vlastní smrti své?
Dým prázdných slov a hrozby pouhé jen,
by zachránila svého Guiscarda.
Tancredi dokázat jí rychle chtěl,
že hrozeb těch se zcela nebojí.
Do pýchy své se halil jako v plášť,
a každé slovo, jež ho ranilo
v té její řeči, bylo bodnutím,
jež dráždilo ho k pomstě káravé.
Jak krutý byl ten její v tváři chlad,
a její pýcha, ó jak šlapala
mu po srdci, když s chloubou vztýčila
tu krásnou hlavu svou a v blouznění
když jméno toho muže pronesla . . .
Muž ten do rána dýchat že by směl? . . .

Tancredi rozkaz dal a uškrcen
byl ještě v noci jeho nepřítel,
pak kázal jim, by srdce vyňali,
a sám je v zlatou vložil nádobu,
a ráno když se smály červánky
a bledá Ghismonda když seděla
na okně svém, bezsenná celou noc,

a v mír ten zřela slunný v zahradě,
za které moře kolíbalo se
tak velkým rhythmem a tak radostným:
tu v komnatu knížete důvěrník
k ní vešel, poklonil se, pravil jí:
„Tvůj otec, paní, tobě posýlá
zde vzácnou věc, bys měla útěchu
za to, co nejvíc v žití miluješ.
Ta útěcha ti budiž jako ta,
již podalas mu za to včera ty,
co nejvíc v žití on zas miloval.“

Po těchto slovech podal nádobu
jí zlatou, zlatým víkem přikrytou,
a ona silna v matném tušení
zla jakého's, ji vzala, odkryla,
a vidouc srdce, které přestalo
už pro ni bíti, rozuměla hned,
z kterých to prsou bylo vyňato.
A pozvedla svou bolem mrtvou tvář
a pevným hlasem řekla poslovi:
„Jen zlatá hrobka byla dobrá dost,
by srdce v sebe jala takové.
V tom, věru, otec jednal s rozvahou.“

A rtoma políbila ostatky
ty pro ni svaté a pak mluvila:

„Jdi, řekni otci mému, nalezla
jsem od dětství u něho lásky vždy
té nejvroucnější, teď však víc než kdy,
a proto poslední ať přijme dík
za nejvzácnější, nejkrásnější dar,
jejž kdy mi poskyt' v tomto životě."
A tisknouc k srdci zlatou nádobu
jak urnu hrobní žena antická,
v svém bolu stála němá, zavřela
své shaslé zraky, neklesala však
a když ji vzlyky dívek zbudily,
na srdce Guiscardovo upřela
zrak hvězdný svůj, a žalovala tak:
„Ó nejsladší hospodo veškerých
mých radostí, prokleta krutosť buď,
jež mně teď tebe vede před oči!
Mně, zrakem duše každou hodinu
tě vidět, stačilo . . . Tvůj skončen běh.
Ty přišlo's tam, kde krok se zarazí,
ty bídu zanechalo's života,
ó drahé srdce! A teď sám tvůj vrah
ti pohřebiště poskyt' takové.

jež tebe hodné . . . Neschází ti už
než slzy té, jež tebe miluje
a proto žije, by je poskytla.
Bůh spůsobil, že nelítostný vrah
sám proto ke mně teď tě posýlá,
a dám ti je, ač zemřít chtěla jsem
bez slzy jediné, a v tváři klid . . .
Nuž, dám ti je, bych pohřeb skončila!"

Dva strumeny jí tekly z očí teď,
tak bohaté a vřelé, zdálo se,
že nikdy vyčerpány nebudou,
však ticha byla při tom, ani vzdech,
ni vzlyk jí dobou ze rtů nevyšel,
co schýlena nad srdcem plakala,
nad srdcem mrtvým, které napořád
bez čísla pokrývala polibky . . .

A kolem všickni hlasem plakaly,
bol nesmírný ten tichý vidouce,
a chtěli těšit ji . . . Když přestaly
jí slzy téci, oči utřela
a pravila: „Teď skončen úřad můj,
a vykonána všechna povinnosť,
ó srdce milované . . . Zbývá jen,

by duše moje šla teď za tebou
co věčná tvoje, věrná společnosť.“

Po těchto slovech k oknu brala se
a ulomila blankytný ten květ,
jenž plný smrti, život teď jí dal,
neb bez Guiscarda smrtí život byl.
Když rtoma vešel do nitra jí jed,
hned byly tváře její zsinalé
a nohy třásly se. Šla na postel
a klesla tam jak podkosený květ,
a ležela jak tenkrát Guiscardo
v té šumné zahradě, kde sladce spal
na starém sarkofágu z mramoru.
Jí podušku též vlasy tvořily,
a temné řasy oči clonily,
však bílou rukou, sladké hudby zdroj
teď nedržela, jako tenkrát on,
však těsně k prsům urnu tlačila,
v níž mrtvé jeho srdce leželo,
a s úsměvem na čarokrásných rtech
na příchod smrti tiše čekala.

Tancredi přišel, slyšev hroznou zvěsť,
a vida ji jak mrtvou ležeti,

kles' na kolena, vypuk' v hořký pláč.
Tu otevřela opět velký zrak
a pravila mu: „Slzy svoje šetř
pro nešťastné, já nyní šťastnou jsem.
Jsem překvapena, slzy proléváš
nad věcí, kterou's chtěl a spůsobil?
Mám z toho soudit, že mne miluješ,
ač do záhuby vehnal jsi mě sám?
Ó, máš-li pro mne lásky jenom stín,
pak poslední mou prosbu vyslyšíš.
Ty's nechtěl, abych žila s Guiscardem,
ni skrytě někde, tiše, v samotě,
ó dovol nyní, aby prach můj dlel
na věky s ním . . . Nuž, hoď mou mrtvolu
v to místo, kam jsi jeho hodit dal.
Nechť každý zví, že chotěm on byl mým.“

Bol zabránil mu mluvit nesmírný
a hlavou pouze kyv' . . . Tu Ghismonda
svou slední silou k prsům přitiskla
to mrtvé srdce svého Guiscarda
a řekla: „S Bohem buďte. Jdu, již jdu.“

A oči její mhou se pokryly
a dlouhým vzdechem tiše zemřela.
To konec tedy její lásky byl. —

Tancredi rval si vlasy pykaje
svou ukrutnosť, a celé Salerno
s ním plakalo a s bolem velikým
Ghismondu pochovali s Guiscardem
v ten starý řecký krásný sarkofág,
ten mramorný, jenž v šeru granátů
jak vise svítil, moře blankytné
když zlaté sýlalo mu paprsky
a šum svých vod, při ptactva šveholu.

KABINETNÍ KNIHOVNA

SVAZEK XLV.

JUL. ZEYER:

Z LETOPISŮ LÁSKY.

Řada II.

V PRAZE
1889.

KNIHTISKÁRNA F. ŠIMÁČEK NAKLADATELSTVO

